

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Imitatione Christi

Thomas <von Kempen>

Antverpiae, 1607

Liber Tertius. De interna consolatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48701](#)

LIBER TERTIVS ¹¹⁷

De interna consolatione.

Capita Libri tertij.

DE interna Christi locutione, ad animam fidelem. ^{Cap. 1}

Quod veritas intus loquitur, sine strepitu verborum. ²

Quod verba Dei, cum humilitate sunt audienda, & quod multi ea non penderant. ³

Item: Oratio ad implorandam deuotionis gratiam.

Quod in veritate & humilitate, coram Deo conuersandum est. ⁴

De mirabili effectu diuini amoris. ⁵

De probatione veri amatoris. ⁶

De occultanda gratia, sub humilitatis custodia. ⁷

De vili aestimatione sui ipsius, in oculis Dei. ⁸

Quod omnia ad Deum, sicut ad finem ultimum, sunt referenda. ⁹

Quod spreto mundo, dulce est seruire Deo. ¹⁰

Quod desideria cordis examinanda sunt, & moderanda. ¹¹

De in-

ER

De informatione patientiae, & luctamine
aduersus concupiscentias. 12

De obedientia humili subditi, ad exemplum
Iesu Christi. 13

De occultu Dei iudiciis considerandis, ne
extollamur in bonis. 14

Qualiter standum sit ac dicendum, in omni
re desiderabili. 15

Item: Oratio pro beneplacito Dei perfi-
ciendo.

Quod verum solatium, in solo Deo est que-
rendum. 16

Quod omnis sollicitudo, in Deo statuenda
sit. 17

Quod temporales miseriae, exemplo Christi,
æquanimiter sint ferendæ. 18

De tolerantia iniuriarum, & quis verus
patiens probetur. 19.

De confessione propriæ infirmitatis, & huius
vitæ miseriis. 20

Quod in Deo, super omnia bona & dona,
requiescendum est. 21

De recordatione multiplicium beneficiorum
Dei. 22

De quatuor, magnam importantibus pa-
cem. 23

Item: Oratio contra cogitationes malas.

Item: Oratio pro illuminatione mentis.

De eu-

- 119
De uitatione curiosæ inquisitionis, super alterius vita. 24
In quibus firma pax cordis, & verus profectus consistit. 25
De eminentia liberae mentis, quam supplex oratio magis meretur, quam lectio. 26
Quod priuatus amor, à summo bono maxime retardat. 27
Item: Oratio pro purgatione cordis, & calesti sapientia.
Contra linguas obtrectatorum. 28
Qualiter instantे tribulatiōne Deus inuocandus est, & benedicendus. 29
De diuino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ. 30
De neglectu omnis creatura, ut creator possit inueniri. 31
De alienatione sui, & abdicatione omnis cupiditatis. 32
De instabilitate cordis, & de intentione finali, ad Deum habendi. 33
Quod amanti, sapit Deus super omnia & in omnibus. 34
Quod non est securitas à tentatione, in hac vita. 35
Contra vana hominum iudicia. 36
De pura & integra resignatione sui, ad obtinendum cordis libertatem. 37

De bono

- De bono regimine in externis, & recursu ad
Deum in periculis.* 38
- Quod homo non sit importunus in nego-
tiis.* 39
- Quod homo nihil boni ex se habet, & de
nullo gloriari potest.* 40
- De contemptu omnis temporalis honoris.* 41
- Quod pax non est ponenda in hominibus.* 42
- Contra vanam & secularem scientiam.* 43
- De non attrahendo sibi res exteriores.* 44
- Quod omnibus non est credendum: & de
facili lapsu verborum.* 45
- De confidentia in Deo habenda, quando in-
surgunt verborum iacula.* 46
- Quod omnia grauia, pro aeterna vita sunt
toleranda.* 47
- De die aeternitatis, & huius vitae angu-
stiis.* 48
- De desiderio aeterna vite, & quanta sunt
certantibus bona promissa.* 49
- Qualiter homo desolatus, se debet in manus
Dei offerre.* 50
- Quod humilibus insistendum est operibus,
cum deficitur a summis.* 51
- Quod homo non reputet se consolatione
dignum, sed magis verberibus rerum.* 52
- Quod gratia Dei, non miscetur terrena sa-
pientibus.* 53
- De d-*

- De diuersis motibus naturæ & gratiæ. 54
 De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ
 diuinæ. 55
Quod nos ipsos abnegare, & Christum imi-
tari debemus per crucem. 56
Quod homo non sit nimis deiectus, quando
in aliquos labitur defectus. 57
 De altioribus rebus, & occultis iudiciis Dei
 non scrutandis. 58
Quod omnis spes & fiducia, in solo Deo est
figenda. 59

F

CA:

C A P. I.

*De interna Christi locutione, ad
animam fidelem.*

Pf. 84. I

V D I A M , quid loquatur
in me Domine Deus.

I. Re. 3.

Beata anima , quæ Domi-
num in se loquenté audit:

& de ore eius , consolationis verbum

Mat. 13 accipit. Beatæ aures, quæ venas diuini

susurri suscipiunt, & de mundi huius

susurrationibus nihil aduertunt. Beatæ

planè aures , quæ non vocem foris so-

nantem, sed intùs auscultant veritatem

docentem. Beati oculi, qui exterioribus

clausi, interioribus autem sunt intenti.

Beati, qui interna penetrant , & ad ca-

pienda arcana cælestia , magis ac ma-

gis, per quotidiana exercitia, se student

præparare. Beati , qui Deo vacare ge-

stiunt, & ab omni impedimento seculi,

se excutiunt.

2 Animaduerte hæc anima mea , &

Pf. 84. claude sensualitatis tuæ ostia : vt possis
audire , quid in te loquatur Dominus
Deus tuus . Hæc dicit dilectus tuus:

Pf. 34. Salus tua ego sum, pax tua, & vita tua.

Serua

Serua te apud me , & pacem inuenies.
 Dimitte omnia transitoria, quære æter-
 na. Quid sunt omnia temporalia, nisi se-
 ductoria? Et quid iuuant omnes crea-
 turæ, si fueris à creatore deserta? Om-
 nibus ergo abdicatis , creatori tuo te
 redde placitam ac fidelem , vt veram
 valeas apprehendere beatitudinem.

C A P. II.

*Quod veritas intus loquitur sine
 strepitu verborum.*

ILLOquere * Domine , quia audit Seruus
 seruus tuus. Seruus tuus sum 1.Re. 3
 ego, da mihi intellectum , vt sciam te- Ps. 118
 stimonia tua. Inclina cor meū in verba
 oris tui ; fluat vt ros eloquium tuum.
 Dicebant olim filij Israel ad Moysen:
 Loquere tu nobis , & audiemus : non Ex. 20:6
 loquatur nobis Dominus , ne forte
 moriamur . Non sic Domine, non sic
 oro : sed magis cū Samuele propheta,
 humiliter ac desideranter obsecro: Lo- 1.Re. 3
 quere Domine, quia audit seruus tuus.
 Non loquatur mihi Moyses, aut ali quis
 ex prophetis : sed tu potius loquere
 Domine Deus, inspirator & illumina-
 tor omniū prophetarum : quia tu solus

F 2

sine

sine eis, potes me perfectè imbuere; illi autem sine te, nihil proficient.

2 Possunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt. Pulcherrimè dicūt, sed te tacente, cor non accendūt. Literas tradunt, sed tu sensum aperis. Mysteria proferūt, sed tu referas intellectū signatorū. Mandata edicunt, sed tu iuuas ad perficiendum. Viam ostendūt, sed tu cōfortas ad ambulandū. Illi foris tantū agunt, sed tu corda instruis & illuminas. Illi exteriūs rigant, sed tu fœcunditatē donas. Illi clamāt verbis, sed tu auditui intelligentiam tribuis.

3 Non ergo loquatur mihi Moyses, sed tu Domine Deus meus æterna veritas: ne fortè moriar, & sine fructu efficiar, si fuero tantūm foris admonitus, & intus non accensus: ne sit mihi ad iudicium, verbum auditum, & non factum: cognitum, nec amatum: credi-

I.Re. 3. tum, & non seruatum. Loquere igitur
Ioan. 6. Domine, quia audit seruus tuus, verba

enim vitæ æternæ habes. Loquere mihi, ad qualecumque animæ meæ consolationem, & ad totius vitæ meæ emēdationem: tibi autem, ad laudem & gloriam, & perpetuum honorem.

CAP.

C A P. III.

Quòd verba Dei, cum humilitate sunt audienda: & quod multi ea nō ponderant.

A Vdī fili verba mea, verba sua- Domi-
nissima, omnem Philosopho-
rum & Sapientium huius mūdi scien-
tiam excedentia. Verba mea spiritus Ioan. 6.
& vita sunt, nec humano sensu pen-
sanda. Non sunt ad vanam cōplacen-
tiam trahenda, sed in silētio audienda,
& cum omni humilitate atque magno
affectu suscipienda. * Et dixi: Beatus, Seruus
quem tu erudieris Domine, & de lege Ps. 93.
tua docueris eum: vt mitiges ei à die-
bus malis, & non desoletur in terra.

2 † Ego, inquit Dominus, docui Domi-
Prophetas ab initio, & usque nunc nus.
non cessò omnibus loqui: sed mul- Heb. 1.
ti, ad vocem meam surdi sunt, &
duri. Plures mundum libenter audiunt, quām Deum: facilius sequuntur
carnis luæ appetitum, quām Dei bene-
placitum. Promittit mundus tempo-
ralia & parua, & seruitur ei auditate
magna: ego promitto summa, & æter-
na, & torpescunt mortalium corda.

F 3

Quis

Quis tanta cura, mihi in omnibus seruit & obedit, sicut mundo & dominis
Esa. 23. eius seruitur? Erubescet Sidon, ait mare.

Et si causam queris, audi quare. Pro modica præbenda, longa via curritur: pro æterna vita, à multis vix pes semel à terra leuatur. Vile pretium queritur: pro uno numismate interdum turpiter litigatur: pro vano re & parua promissione, die noctuque fatigari non timetur.

3 Sed proh dolor, pro bono incomparabili, pro præmio inæstimabili, pro summo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur. Erubescet ergo serue piger & querulose, quod illi paratores inueniuntur ad perditionem, quam tu ad vitam. Gaudent illi amplius ad vanitatem quam tu ad veritatem. Evidem

Rom. 1. à spe sua nonnumquam frustrantur,
Mat. 24. sed promissio mea neminem fallit, nec

confidentem mihi dimittit inanem.

Quod promisi, dabo: quod dixi, im-

Apoc. 2. plebo; si tamē usque in finem, fidelis in

Mat. 1. dilectione mea quis permanserit. Ego

Cor. 4.5. remunerator sum omnium bonorum.

& fortis probator omniū deuotorum.

4 Scri-

4 Scribe verba mea in corde tuo , & pertracta diligenter : erunt enim in tempore temptationis , valdè necessaria. Quod non intelligis , cū legis cognoscas in die visitationis . Dupliciter solo electos meos visitare , temptatione scilicet & consolatione. Et duas lectio- nes eis quotidie lego , vnam increpan- do eorum vitia , alteram exhortando ad virtutum incrementa . Qui habet ver- ba mea , & spernit ea , habet qui iudicet eum in nouissimo die.

Oratio, ad implorandam deuotionis gratiam.

5 **D**omine * Deus meus , omnia bona mea tu es . Et quis ego sum , vt audeam ad te loqui ? Ego sum pauperrimus seruulus tuus , & abiectus vermiculus : multo pauperior & contemptibilior , quām scio , & dicere au- deo . Memento tamen Domine , quia nil sum , nihil habeo , nihilq; valeo . Tu solus bonus , iustus & sanctus ; tu omnia potes , omnia præstas , omnia imples , solum peccatorem inanem relinquens . Reminiscere miserationum tuarum , & imple cor meum gratia tua , qui non vis esse vacua opera tua .

F 4

6 Quo-

Ps. 68. 6 Quomodo possum me tolerare,
in hac misera vita : nisi me conforta-
uerit misericordia, & gratia tua ? Noli
auertere faciem tuam à me : noli visi-

Ps. 68.

tationem tuam prolongare : noli con-
solationem tuam abstrahere , ne fiat
anima mea , sicut terra sine aqua tibi.

Ps. 142. Domine, doce me facere voluntatem
tuam ; doce me coram te dignè & hu-
milater conuersari : quia sapientia mea
tu es, qui in veritate me cognoscis , &
cognouisti antequam fieret mundus,
& antequam natus essem in mundo.

C A P. I I I I .

*Quod in veritate & humilitate, coram Deo
conuersandum est.*

Domini. 1 **F**ili, † ambula coram me in veri-
tate ; & in simplicitate cordis tui,

Gen. 17. quere me semper. Qui ambulat coram
me in veritate, tutabitur ab incursibus

Sap. 1. malis, & veritas liberabit eū à seducto-
ribus & detractionibus iniquorum. Si
veritas te liberauerit, verè liber eris, &
non curabis de vanis hominū verbis.

Ioan. 8. Seruue. * Domine verum est . Sicut dicas, ita
quæso , mecum fiat . Veritas tua me
doceat ; ipsa me custodiat, & vsque ad
salu-

salutarem finem conseruet. Ipsa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum, in magna cordis libertate.

2 † Ego te docebo (ait Veritas) quæ recta sunt, & placita coram me. Cogita peccata tua, cum displicentia magna & mærore: & numquam reputes te aliquid esse, propter opera bona. Reueras peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus. Ex te semper ad nihil tendis, & citò laberis: citò vinceris, citò turbaris, cito dissolueris. Non habes quicquam, vnde possis gloriari, sed multa, vnde te debeas vilificare: quia multo infirmior es, quam vales comprehendere.

3 Nihil ergo magnum tibi videatur ex omnibus, quæ agis, Nil grande, nil pretiosum & admirabile, nil reputatione appareat dignum: nil altum, nihil verè laudabile & desiderabile, nisi quod æternum est. Placeat tibi super omnia æterna Veritas, displiceat tibi semper tua maxima vilitas. Nil sic timeas, sic vituperes & fugias, sicut vitia & peccata tua: quæ magis displaceat debent, quam quælibet rerum

F s damna.

Ecli. 3. *damna.* Quidam non sincerè coram
& 2. me ambulant, sed quadam curiositate
Cer. 3. & arrogantia ducti, volunt secreta mea
 scire, & alta Dei intelligere, se & suam
 salutem negligentes. Hi sàpè in ma-
 gnas tentationes & peccata, propter
 suam superbiam & curiositatem, me
 eis aduersante, labuntur.

4 Time iudicia Dei, expauesce iram
 onnipotentis. Noli autem discutere
 opera Altissimi, sed tuas iniquitates
 perscrutare, in quantis deliquisti, &
 quàm multa bona neglexisti. Quidam
 solum portant suam deuotionem in li-
 bris, quidam in imaginibus, quidam
 autem in signis exterioribus & figu-
 ris. Quidam habent me in ore, sed
Esa. 29. modicum est in corde. Sunt alij, qui
 intellectu illuminati & affectu purga-
 ti, ad æternam semper anhelant: de ter-
 renis grauiter audiunt, necessitatibus
 naturæ dolentes inferuiunt: & hi sen-
Ps. 24. tiunt, quid spiritus veritatis loquitur
 in eis. Quia docet eos terrena despi-
 cere, & amare cælestia: mundum
Ps. 1. negligere, & cælum tota die ac nocte
 desiderare.

CAP.

C A P. V.

De mirabili effectu diuini amoris.

Benedico * te pater cœlestis, pater ^{Seruus} Domini mei Iesu Christi, quia
mei pauperis dignatus es recordari.
O pater misericordiarum, & Deus to-^{2. Cor. I}
tius consolationis, gratias tibi, qui me
indignum omni consolatione, quando-
que tua recreas consolatione. Benedico
te semper & glorifico, cum Vnigenito
filio tuo & Spiritu sancto paraclito in
secula seculorum. Eia Domine Deus
amator sancte meus, cùm tu veneris
in cor meum, exultabunt omnia inte-
riora mea. Tu es gloria mea & exulta-^{Ps. 32.}
tio cordis mei. Tu spes mea & refu-^{Ps. 31.}
gium meum, in die tribulationis meæ.

2 Sed quia adhuc debilis sum in
amore, & imperfectus in virtute; ideo
necessè habeo à te confortari & con-
solari: propterea visita me sèpiùs, &
instrue disciplinis sanctis. Libera me à
passionibus malis, & sana cor meum ab
omnibus affectiōibus inordinatis: ut
intus sanitus & benè purgatus, aptus
efficiar ad amandum, fortis ad patien-
dum, stabilis ad perseuerandum.

F-6

3 Magna

3 Magna res est amor, magnum omnino bonum: quod solum leve facit omne onerosum, & fert æqualiter *Mat. ii* omne inæquale. Nam onus sine onere portat, & omne amarum dulce ac sapidum efficit. Amor Iesu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad desideranda semper perfectiora excitat. Amor vult esse sursum, nec ullis infimis rebus retineri. Amor vult esse liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus eius impediatur aspectus: ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat. Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil iucundius, nihil plenius nec melius in cælo & in terra: quia amor ex Deo natus est, nec potest, nisi in Deo, super omnia creata quiescere.

4 Amans volat, currit, & lætatur; liber est, & non tenetur. Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quia in uno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit & procedit. Non respicit ad dona, sed ad donantem se conuertit super omnia bona.

bona. Amor modum sœpè nescit, sed super omnem modum feruescit. Amor onus non sentit, labores non reputat; plus affectat, quam valet: de impossibilitate non causatur, quia cuncta sibi posse & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, vbi non amans deficit & iacet.

5 Amor vigilat, & dormiens non dormitat. Fatigatus non lassatur: arctatus, non coarctatur: territus, non turbatur: sed sicut viuax flamma & ardens facula, sursum erumpit, secureque pertransit. Si quis amat, nouit, quid hæc vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei est, ipse ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, & ego totus tuus.

Rom. 8.

6 Dilata me in amore, ut discam interiori cordis ore degustare, quā suave sit amare, & in amore liquefieri & natare. Teneat amore, vadens supra me, præ nimio feroce & stupore. Cantem amoris canticum, sequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, iubilans ex amore. Amen

te,

te, plusquam me: nec me, nisi propter te: & omnes in te, qui verè amant te, sicut iubet lex amoris lucens ex te.

1. Cor. 7 Est amor velox, syncerus, pius, iucundus & amoenus: fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & seipsum numquam quærens. Vbi enim

1. Cor. seipsum aliquis quærit, ibi ab amore cadit. Est amor circumspectus, hu-

10. milis & rectus: non mollis, non leuis, nec vanis intendens rebus; sobrius, castus, stabilis, quietus, & in cunctis sensibus custoditus. Est amor subiectus, & obediens prælatis, sibi vilis & despectus, Deo deuotus & gratificus, fidens & sperans semper in eo, etiam cum sibi non sapit Deus: quia sine dolore, non vivitur in amore.

Rom. 8. 8 Qui non est paratus omnia pati, & ad voluntatem stare dilecti, non est dignus amator appellari. Oportet amantem, omnia dura & amara, propter dilectum libenter amplecti; nec ob contraria accidentia, ab eo deflecti.

CAP.

C A P. VI.

De probatione veri amatoris.

Filli, † non es adhuc fortis & prudēs Domi-
 amator.* Quare Domine? † Quia nus.
 propter modicam contrarietatem de- Serue-
 fisis à cœptis, & nimis audiē consola- Domi-
 tionem quāris. Fortis amator stat in nus.
 tentationibus, nec callidis credit per-
 suasionibus inimici. Sicut ei in pro-
 speris placebo, ita nec in aduersis Phil. 4.
 displico.

2 Prudens amator, non tam donum
 amantis considerat, quām dantis amo-
 rem. Affectum potius attendit, quām
 censem: & infra dilectum, omnia data
 ponit. Nobilis amator, non quiescit in
 dono, sed in me super omne donum.
 Non est ideò totum perditum, si
 quandoque minus bene de me, vel
 de Sanctis meis sentis, quām velles.
 Affectus ille bonus & dulcis, quem
 interdum percipis, effectus gratiæ præ-
 sentis est, & quidam prægustus patriæ
 cœlestis: super quo non nūnquam inni-
 tendum, quia vadit, & venit. Certa- Mat. 4.
 re autem aduersus incidentes malos
 motus

motus animi , suggestionemque spernere diaboli , insigne est virtutis , & magni metiti.

3 Non ergo te conturbent alienæ phantasiæ , de quacumque materia ingestæ . Forte serua propositum , & intentionem rectam ad Deum . Nec est illusio , quod aliquando in excelsum subito raperis , & statim ad solitas ineptias cordis reuerteris . Illas enim inuitè magis pateris , quam agis : & quād diu displicant & reniteris , meritum est & non perditio .

4 Scito , quod antiquus inimicus , omnino nititur impedire desiderium tuum in bono , & ab omni deuoto exercitio euacuare : à Sanctorum scilicet cultu , à pia passionis meæ memoria , à peccatorum vtili recordatione , à proprij cordis custodia , & à firmo proposito proficiendi in virtute . Multas malas cogitationes ingerit , vt tedium tibi faciat & horrorem : vt ab oratione reuocet , & sacra lectione . Displicet ipsi humilis confessio , & (si posset) à communione cessare faceret . Non credas ei , neque cures illum , licet saepius tibi deceptionis tetenderit laqueos . Ipsu impu-

imputa, cùm mala inserit, & immūda.
 Dicito illi: Vade immunde spiritus, *Mat. 4.*
 erubesce miser, valdè immūdus es tu, *& 16.*
 qui talia infers auribus meis. Discede
 à me seductor pessime, non habebis in
 me partem vllam: sed I E S U S mecum
 erit, tamquam bellator fortis, & tu sta-
 bis confusus. Malo mori, & omnem
 pœnam subire, quām tibi consentire.
 Tace & obmutesce, non audiam te
 amplius, licet plures mihi moliaris
 molestias. Dominus illuminatio mea *Ps. 26.*
 & salus mea, quē timebo? Si consistant
 aduersum me castra, non timebit cor
 meum. Dominus adiutor meus, & re-
 demptor meus.

5 Certa tamquam miles bonus; & si *Ps. 24.*
 interdum ex fragilitate corrui, resume *& I. Ti.*
 vires fortiores prioribus, confidens de
 ampliori gratia mea: & multum præ-
 caue, à vana complacentia & superbia.
 Propter hoc multi in errorem ducun-
 tur, & in cæcitatem pñè incurabilem
 quandoque labuntur. Sit tibi in cau-
 telam, & perpetuam humilitatem,
 ruina hæc superborum, de se stulte
 præsumentium.

C A P.

C A P. VII.

De occultanda gratia, sub humilitatis custodia.

Domi-
nus. **F**ili, ^tu*tilius est tibi & securius, de-*

uotionis gratiam abscondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum ponderare: sed magis temetipsum despicere, & tamquam indigno datam timere. Non est huic affectioni tenacius inhærendum, quæ citius potest mutari in cōtrarium. Cogita in gratia, quām miser & inops esse soles sine gratia. Nec est in eo tantum spiritualis vitæ profectus, cūm consolationis habueris gratiam: sed quum humiliter, & abnegatè, patienterque tuleris eius subtractionem: ita, quod tunc ab orationis studio non torpeas, nec reliqua opera tua ex usu facienda, omnino dilabi permittas: sed sicut melius potueris & intellexeris, libenter quod in te est, facias: nec propter ariditatem, seu anxietatem mentis quām sentis, te totaliter negligas.

2 Multi enim sunt, qui cūm non benè eis successerit, statim impatientes fiunt

fiunt aut desides. Non enim semper est *Ierem.*
in potestate hominis via eius, sed Dei ^{10. &} *Rom. 9.*
est dare, & consolari, quando vult, &
quantum vult, & cui vult, sicut sibi
placuerit, & non amplius. Quidam
incauti, propter deuotionis gratiam,
seipsostruxerunt: quia plus agere
voluerunt, quam potuerunt, non pen-
santes suæ parvitas mensuram, sed
magis cordis affectū sequentes, quam
rationis iudicium. Et quia maiora
præsumperunt, quam Deo placitum
fuit, idcirco gratiam citò perdiderunt.
Facti sunt inopes, & viles relicti, qui in *Esa. 14.*
cælum posuerunt nidum sibi: ut hu-
miliati & depauperati, discant non in
alis suis volare, sed sub pennis meis
sperare. Qui adhuc noui sunt, & im-
periti, in via Domini, nisi consilio dis-
cretorum se regant, faciliter decipi
possunt & elidi.

3 Quod si suum sentire magis se-
qui, quam aliis exercitatis credere vo-
lūt, erit eis periculosus exitus, si tamen
retrahi à proprio conceptu noluerint.
Rarò sibiipsis sapientes, ab aliis regi
humiliter patiuntur. Melius est, sapere *Ps. 15.*
modicum cum humilitate, & parua & ^{16.}
intel.

intelligentia , quām magni scientiarum thesauri, cum vanā complacentia. Melius est tibi minus habere , quām multum, vnde posses superbire . Non satis discretē agit, qui se totum lātitia tradit, obliuiscens pristināe inopiae suę, & casti timoris Domini, qui timet gratiam oblatā amittere . Nec etiam satis virtuosè sapit, qui tempore aduersitatis , & cuiusque grauitatis , nimis desperatē se gerit , & minus fidenter de me quām oportet, recogitat ac sentit.

1. Thes. 4 Qui tempore pacis, nimis securus esse voluerit: səpē tempore belli, nimis deiectus & formidolosus reperietur.

5. Si scires semper humilis & modicus in te permanere, nec non spiritum tuum benē moderari & regere , nō incideres tam citò in periculū, & offendam. Cōsillum bonum est, vt ferooris spiritu concepto, mediteris, quid futurum sit abscedente lumine. Quod dum contigerit, recogita, & denuō lucem posse reuerti quā ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus substraxi.

Iob 7. 5 Vtilior est səpē talis probatio quā si semper prospera, pro tua haberes voluntate. Nam merita non sunt ex hoc

hoc existimāda , si quis plures visiones aut consolationes habeat; vel si peritus sit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu: sed si vera fuerit humilitate fundatus, & diuina charitate repletus: si Dei honorem purē & integrē semper quærat: si seipsum nihil reputet, & in veritate despiciat , atque ab aliis *Ps. 83.* etiam despici & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.

C A P. VIII.

De vili aestimatione sui ipsius, in oculis Dei.

LOquar ad Dominum meū, cūm seruus sim puluis & cinis ? Si me am- Gen. 1:8 plius reputauero , ecce tu stas contra me: & dicunt testimonium verum iniquitates meæ , nec possum contradicere . Si autem me vilificauero, & ad nihilum redegero , & ab omni propria reputatione defecero , atq; (sicut sum) pulueris auero , erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis aestimatio , quantulacumque minima, in valle nihileitatis meæ submergetur , & peribit in æternum . Ibi ostendis me mihi, quid sum, quid fui, & quò

& quò deueni: quia nihil sum, & nesciui. Si mihi ipsi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas. Si autem subito me respexeris, statim fortis efficior, & nouo repleor gaudio. Et mirum valde, quòd sic repente subleuor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere semper ad ima feror.

2 Facit hoc amor tuus, gratis præueniens me, & in tam multis subueniens necessitatibus, à grauibus quoque custodiens me periculis, & ab innumeris

Ioan. 12 (vt verè dicam) eripiens malis. Me siquidem malè amando, me perdidi: & te solum quærendo, & purè amando, me & te pariter inueni, atque ex amore profundius ad nihilum me redigi. Quia tu, ô dulcissime, facis mecum supra meritū omne, & supra id, quām audeo sperare vel rogare.

3 Benedictus sis Deus meus; quia licet ego omnibus bonis sim indignus, tua tamē nobilitas & infinita bonitas,

Mat. 5. numquam cessat benefacere etiam ingratim, & longè à te auersis. Conuerte nos ad te, vt simus grati, humiles, & deuoti: quia salus nostra tu es, virtus, & fortitudo nostra.

C A P.

CAP. IX.

Quod omnia ad Deum, sicut ad finem ultimum, sunt referenda.

1 **F**ili, † ego debedo esse finis tuus su- Domi-
nus.
premus & ultimatus, si verè desi-
deras esse beatus. Ex hac intentione
purificabitur affectus tuus, sàpiùs ad
seipsum & ad creaturas, malè incurua-
tus. Nam si te ipsum in aliquo quæris,
statim in te deficis & arescis. Omnia
ergo ad me principaliter referas, quia
ego sum, qui omnia dedi. Sic singula *Eccles. 1.*
considera, sicut ex summo bono ma-
nantia: & ideo ad me, tamquā ad suam
originem, cuncta sunt reducenda.

2 Ex me pusillus & magnus, pauper
& diues, tamquā ex fonte viuo, aquam *Ioan. 4.*
viuam hauriunt: & qui mihi spontè,
& liberè deseruiunt, gratiam pro gratia
accipient. Qui autem extra me voluerit *1. Co. 1.*
gloriari, vel in aliquo priuato bono
delectari, non stabilietur in vero gau-
dio, neque in corde suo dilatabitur,
sed multipliciter impedietur & angu-
stiabitur. Nihil ergo tibi de bono ad-
scribere debes, nec alicui homini vir-
tutem

tutem attribuas: sed totum da Deo,
 1. Co. 4. sine quo nihil habet homo. Ego totum
 dedi, ego totum habere volo: & cum
 magna distinctione, gratiarum actiones
 requiro.

3 Hæc est veritas, qua fugatur gloriæ
 vanitas. Et si intrauerit cælestis gratia,
 & vera charitas, non erit aliqua inuidia,
 nec contractio cordis, neque pri-
 uatus amor occupabit. Vincit enim
 omnia diuina charitas, & dilatat om-
 nes animæ vires. Si rectè sapis, in me
 solo gaudebis, in me solo sperabis:
 Mat. 19 quia nemo bonus, nisi solus Deus, qui
 & Luc. 18. est super omnia laudandus, & in om-
 nibus benedicendus.

Cap. x.

*Quod spredo mundo, dulce est
 seruire Deo.*

Seruus. **N**Vnc * iterum loquar Domine, &
 non silebo; dicam in auribus
 Dei mei, Domini mei, & regis mei, qui
 Ps. 30. est in excelso. O quam magna multi-
 tudo dulcedinis tuæ Domine, quam
 abscondisti timentibus te? Sed quid
 es amantibus? quid toto corde tibi
 seruien-

seruientibus? Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te. In hoc maximè osten- Gen. 1
disti mihi dulcedinem charitatis tuæ, Ps. 118.
quia cùm non essem, fecisti me: & & Mat.
cùm errarem longè à te, reduxisti me,
vt seruirem tibi: & præcepisti, vt dili-
gam te.

2 O fons amoris perpetui, quid dicam de te? Quomodo potero tui obliuisci, qui mei dignatus es recordari, etiam postquam contabui & perij? Fecisti ultra omnem spem, misericordiam cum seruo tuo: & ultra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuisti. Quid retribuam tibi, pro gratia ista? Non Ps. 115.
enim omnibus datum est, vt omnibus abdicatis, sæculo renuntient, & monasticam vitam assumant. Numquid magnum est, vt tibi seruam, cui omnis creatura seruire teneatur? Non magnum mihi videri debet seruire tibi: sed hoc potius magnum mihi, & mirandum apparet, quod tam pauperem & indignum, dignaris in seruum recipere, & dilectis seruis tuis adunare.

3 Ecce omnia tua sunt, quæ habeo, I. Cor. 4
& vnde tibi seruio. Verumtamen vice

G versa,

versa, tu magis mihi seruis, quām ego
tibi. Ecce, cælum & terra, quæ in mini-
sterium hominis creasti, præstò sunt,
& faciunt quotidie quæcumque man-
Ps. 90. dasti: Et hoc parum est, quin etiam An-
& Heb. gelos, in ministerium hominis ordina-
I. sti. Transcendit autem hæc omnia,
quod tu ipse homini seruire dignatus
es, & te ipsum daturum ei promisisti.

4 Quid dabo tibi, pro omnibus istis
millibus bonis? Utinam possem tibi
seruire cunctis diebus vitæ meæ. Utinam
vel vno die, dignum seruitum
exhibere sufficerem! Verè tu es dignus
omni seruitio, omni honore, & laude
æterna. Verè Dominus meus es, & ego
pauper seruus tuus, qui totis viribus
teneor tibi seruire, nec vimquam in lau-
dibus tuis debeo fastidire. Sic volo, sic
desidero: & quicquid mihi deest, tu
digneris supplere.

5 Magnus honor, magna gloria tibi
seruire, & omnia propter te contem-
nere. Habebunt enim gratiā magnam,
qui sponte se subiecerint tuæ sanctissi-
Mat. 19 mæ seruituti. Inuenient suauissimam
spiritus sancti consolationem, qui pro
amore tuo, omnē carnalem abiecerint
dele-

delectationem. Consequentur magnā
mentis libertatem, qui arctam pro no-
mine tuo ingrediuntur viam, & om-
nem mundanam neglexerint curam.

Matt. 7.

6 O grata & iucunda Dei seruitus, Mat. 11
qua homo veraciter efficitur liber & & I. Ioā.
sanctus. O sacer status religiosi famu-
latus, qui hominem Angelis reddit
æqualem, Deo placabilem, dæmonibus
terribilem, & cunctis fidelibus com-
mendabilem. O amplectendum, &
semper optandum seruitum, quo
summum promeretur bonum, & gau-
dium acquiritur, sine fine mansurum.

C A P. XI.

*Quod desideria cordis examinanda sunt,
& moderanda.*

Filli, † oportet te adhuc multa ad- Domi-
discere, quæ necdū benè didicisti. nus.
*** Q**uæ sunt hæc Domine? † ut desi- Seruus,
derium tuū, ponas totaliter secundū in Domi-
beneplacitum meum: & tui ipsius ama- nus.
tor non sis, sed meæ voluntatis cupi- Ps. 107.
dus æmulator. Desideria te sæpè ac- & Mat
cendunt, & vehementer impellunt:
sed considera, an propter honorem
G 2 meum,

meum, an propter tuum commodum
magis mouearis. Si ego sum in causa,
benè contentus eris, quomodo cunque
Phil. 1. ordinauero: si autem de proprio quæ-
situ aliquid latet, eccé hoc est, quod te
impedit & grauat.

2 Cae ergo, ne nimium innitaris
super desiderio præconcepto, me non
consulto: ne fortè postea pœnitentia, aut
displiceat, quod primò placuit, & quasi
pro meliore zelasti. Non enim omnis
affection, quæ videtur bona, statim est
sequenda: sed neque omnis contraria
affection ad primum fugienda. Expedit
interdum refrenatione vti, etiam in
bonis studiis & desideriis: ne per im-
portunitatem, mentis distractionem
incurras; ne aliis per indisciplinatio-
nem, scandalum generes: vel etiam
per resistentiam aliorum, subito tur-
beris & corruas.

Phil. 2. 3 Interdum vero oportet violentia
vti, & viriliter appetitui sensituo con-
Ro. 8 traire, nec aduertere quid velit caro, &
2. Cor. 4 quid non velit: sed hoc magis satagere,
2. Cor. ut subiecta sit etiam nolens spiritui. Et
10.
7. Cor. 9 tamdiu castigari debet, & cogi serui-
tuti subesse, donec parata sit ad om-
nia,

nia, paucisque contentari discat, & simplicibus delectari, nec contra aliquod inconueniens missitare.

CAP. XII.

*De informatione patientiae, & luctamine,
aduersus concupiscentias.*

IDomine* Deus, ut video, patiētia est mihi valde necessaria: Seruus. Heb. 10. multa enim in hac vita, accidunt contraria. Nam qualitercumque ordinuero de pace mea, non potest esse sine bello & dolore, vita mea. † Ita est fili. Job 7. Domi- Sed volo te, non talem querere pacem, nus. quæ temptationibus careat, aut contraria non sentiat: sed tunc etiam aestima te pacem inuenisse, cùm fueris variis Iac. 1. tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus.

2 Si dixeris, te non posse multa pati, quomodo tunc sustinebis ignem purgatorij? De duobus malis, minus est semper eligendum. Ut ergo æterna futura supplicia possis evadere, mala præsentia studeas pro Deo æquanimiter tolerare. An putas quòd homines seculi huius, nihil vel parum patientur? Nec hoc inuenies, etiamsi de-

G 3 lica-

150 DE IMITATIONE

licatissimos quæsieris. Sed habent, inquis, multas delectationes, & proprias sequuntur voluntates: ideoque parum ponderant suas tribulationes. Esto, ita sit, ut habeant quicquid voluerint: sed quamdiu putas, durabit?

Ps. 67.

3 Ecce, quemadmodum fumus deficientes abundantes in seculo, & nulla erit recordatio præteriorum gaudiorum. Sed & cum adhuc viuunt, non sine amaritudine & tædio ac timore, in eis quiescunt. Ex eadem namque re, vnde sibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Iustè illis fit: ut, quia inordinate delectationes querunt & sequuntur, non sine confusione & amaritudine, eas expleant.

4 O quām breues, quām falsæ, quām inordinatae & turpes omnes sunt? Verumtamen, præ ebrietate & cæcitate non intelligunt: sed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrint. Tu ergo fili, post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.

Eccl.

18.

Ps. 36.

5. Ete-

¶ Etenim si veraciter vis delectari,
 & abundantius à me consolari: ecce in
 contemptu omnium mundanorum, &
 in abscissione omnium infimarum de-
 lectionum, erit benedictio tua, &
 copiosa tibi reddetur consolatio. Et
 quanto te plus ab omni creaturarum
 solatio subtraxeris, tanto in me suauio-
 res & potentiores consolationes inue-
 nies. Sed primò, non sine quadam
 tristitia & labore certaminis, ad has
 pertinges. Obsistet inolita consuetudo,
 sed meliori consuetudine deuincetur.
 Remurmurabit caro: sed feroce spi-
 ritus frenabitur. Instigabit & exacer-
 babit te serpens antiquus: sed oratione
 fugabitur: insuper & labore utili, adi-
 tus ei magnus obstruetur.

C A P. X I I I.

De obedientia humilis subditi, ad exem-
plum I e s v Christi.

Illi, † qui se subtrahere nititur ab Domi-
 no. obedientia, ipse se subtrahit à ^{nus.}
 gratia. Et qui quaerit habere priuata,
 amittit communia. Qui nō libenter &
 sponte, suo superiori se subdit, signum
 Mat. 16

G 4 est,

est, quod caro sua ne cum perfecte
sibi obedit, sed saepè recalcitrat & re-
murmurat. Disce ergo celeriter supe-
riori tuo te submittere, si carnem pro-
priam optas subiugare. Citius namque
exterior vincitur inimicus, si interior
homo non fuerit deuastatus. Non est
molestior & peior animæ hostis, quam
tu ipse tibi, non benè concordans spi-
ritui. Oportet omnino, verum te assu-
mere tui ipsius contemptum, si vis pra-
ualere aduersus carnem & sanguinem.

*Luc. 2.
& Ioan.
12.*

2 Quia adhuc nimis inordinate te
diligis, idè plenè te resignare aliorum
voluntati trepidas. Sed quid magnū, si
tu, qui puluis es & nihil, propter Deū
te homini subdis: quando ego omni-
potens & altissimus, qui cuncta creavi
ex nihilo, me homini propter te hu-
milater subieci? Factus sum omnium
humillimus & infimus, ut tuam super-
biam mea humilitate vinceret. Disce
obtemperare puluis. Disce te humilia-
re terra & limus, & sub omnium pedi-
bus incuruare. Disce voluntates tuas
frangere, & ad omnem subiectionem
te dare.

3 Ex ardeſce contra te, nec patiaris
tumo-

tumorem in te viuere: sed ita subiectum & parvulum te exhibe, ut omnes super te ambulare possint, & sicut lumen platearum cōculcare. Quid habes homo inanis conqueri? Quid sordide peccator potes contradicere exprobantibus tibi, qui toties Deum offendisti, & infernum multoties meruisti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo: ut cognosceres dilectionē meam, & gratus semper beneficiis meis existeres: & ut ad veram subiectionem & humilitatem, te iugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

C A P. X I I I .

De occultis Dei iudiciis considerandis, ne extollamur in bonis.

INtonas * super me iudicia tua Do- Servus.
mine, & timore ac tremore concutis omnia ossa mea, & expauescit anima mea valde. Sto attonitus, & considero; quia cæli non sunt mundi, in Tob 15. conspectu tuo. Si in angelis reperiisti Tob 4. prauitatem, nec tamen pepercisti, quid fiet de me? Ceciderunt stellæ de cælo,
G 5 Apo. 8v

& ego puluis quid pr̄esumo? Quorum
opera videbantur laudabilia , cecide-
Ps. 77. runt ad infima: & qui comedebant pa-
nem Angelorum, vidi siliquis delectari
porcorum.

2 Nulla est ergo sanctitas, si manum
tuam Domine subtrahas . Nulla pro-
dest sapientia , si gubernare desistas .
Nulla iuuat fortitudo , si conseruare
desinas . Nulla secura castitas, si eam
non protegas . Nulla propria prodest
custodia, si non adsit tua sacra vigilan-
tia . Nam relicti , mergimur & peri-
mus : visitati verò , erigimur & viui-
mus . Instabiles quippe sumus, sed per
te confirmamur : tepescimus , sed à te
accendimur.

3 O quām humiliter, & abiectè mihi
de meipso sentiendum est: quām nihil
pendendum, si quid boni videar habe-
re . O quām profundè submittere me
debeo , sub abyssalibus iudiciis tuis
Domine: vbi nihil aliud me esse inue-
nio, quām nihil & nihil . O pondus
immensum: ô pelagus intransnabile:
vbi nihil de me reperio , quām in toto
nihil . Vbi est ergo latebra gloriæ? vbi
confidentia de virtute concepta? Ab-
sorpta

sorpta est omnis gloriatio vana , in profunditate iudiciorum tuorum super me.

4 Quid est omnis caro,in conspectu tuo? Numquid gloriabitur lutum, contra formantem se? Quomodo potest erigi vaniloquio , cuius cor in veritate subiectum est Deo ? Non eum totus mundus eriget , quem veritas sibi subiecit ; nec omnium laudantium ore mouebitur , qui totam spem suam in Deo firmauit. Nam & ipsi, qui loquuntur , ecce omnes nihil , deficient enim cum sonitu verborum : Veritas autem Domini manet in æternum.

*Ecli.**Esa.29.**Pf.116.*

C A P. xv.

Qualiter standum sit & dicendum, in omni re desiderabili.

I Fili, tu sic dicas in omni re: Domine, Dominus. si tibi placitum fuerit, fiat hoc Iac. 3. ita. Domine, si fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo . Domine, si mihi videris expedire, & utile esse probaueris; tunc dona mihi hoc uti , ad honorem tuum . Sed si mihi nocuum fore cognoueris , nec animæ meæ saluti

G 6 pro-

prodesse, aufer à me tale desiderium. Non enim omne desiderium est à Spiritu sancto, etiam si homini videatur rectum & bonū. Difficile est pro vero iudicare, vtrūm spiritus bonus, an alienus te impellat, ad desiderandum hoc vel illud: an etiam ex proprio mouearis spiritu. Multi in fine sunt decepti, qui primò bono spiritu videbantur inducti.

2 Igitur semper cum timore Dei & cordis humilitate, desiderandum est & petendum, quicquid desiderabile meti occurrit: maximeque cum propria resignatione, mihi totum committendum est, atque dicendum: Domine, tu scis qualiter melius est, fac hoc vel illud, sicut volueris. Da quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum, sicut scis, & sicut tibi magis placuerit, & maior honor tuus fuerit. Pone me, ubi vis, & liberè age mecum in omnibus. In manu tua sum, gyra & reuersa me per circuitum. En seruus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non desidero mihi viuere, sed tibi: vitam dignè & perfectè.

Oratio

Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.

3 **C**Oncede * mihi benignissime Seruus.
Iesu gratiam tuam , vt mecum Sap. 9.
fit , & in eum labore , mecumque in
finem usque perseveret. Da mihi , hoc
semper desiderare & velle , quod tibi
magis acceptum est , & charius placet.
Tua voluntas , mea sit: & mea voluntas ,
tuam semper sequatur , & optimè ei
cōcordet. Sit mihi unum velle & nolle
tecum : nec aliud posse velle aut nolle ,
nisi quod tu vis & nolis.

4 Da mihi omnibus mori , quæ in
mundo sunt: & propter te amare con-
temni , & nesciri in hoc seculo . Da
mihi super omnia desiderata in te re-
quiescere , & cor meum in te pacifica-
re. Tu vera pax cordis , tu sola requies:
extra te , dura sunt omnia & inquieta.
In hac pace , in idipsum : hoc est , in te Ps. 4.
uno summo æterno bono , dormiam &
requiescam . Amen.

C A P. X V I.

*Quod verum solatium, in solo Deo est
querendum.*

1 **Q**uicquid * desiderare possum , Seruus.
vel cogitare ad solatium meum ,
non

non h̄ic exspecto, sed in posterum.

Mat. 16

Quod si omnia solatia mundi solus haberem, & omnibus delitiis frui possem: certum est, quòd diu durare non possent. Vnde non poteris anima mea plenè consolari, nec perfectè recreari: nisi in Deo consolatore pauperum, ac suscepitore humiliū. Expecta modicum anima mea, expecta diuinum promissum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cælo. Si nimis inordinatè ista appetis præsentia, perdes æterna & cælestia. Sint temporalia in vsu, æterna in desiderio. Non potes aliquo bono temporali satiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2 Etiam si omnia creata bona haberes, non posses esse felix & beata: sed in Deo, qui cuncta creauit, tota beatitudo tua & felicitas consistit: non qualis videtur & laudatur, à stultis mundi amatoribus: sed qualem expectant boni Christi fideles, & prægustant interdum spirituales ac mundicordes,

Sap. 2.

Phil. 3. quorum conuersatio est in cælis. Vannum est & breue, omne humanum solarium. Beatum & verum solarium, quod intus à veritate percipitur. Deuotus

uotus homo, vbiue secum fert conso-
latorem suum Iesum , & dicit ad eum.
Adesto mihi Domine Iesu , in omni
loco & tempore. Hæc mihi sit conso-
lacio, libenter velle carere omni huma-
no solatio. Et si tua defuerit consolatio,
sit mihi tua voluntas & iusta probatio,
pro summo solatio . Non enim in per- Ps. 102.
petuum irasceris , neque in æternum
comminaberis.

C A P. XVII.

*Quod omnis sollicitudo, in Deo
statuenda sit.*

Illi, t sine me tecum agere , quod Domi-
volo: ego scio, quid expedit tibi. nus.
Tu cogitas, vt homo: Tu sentis in mul-
tis , sicut humanus suadet affectus.
*Domine, verum est quod dicis. Maior Seruus.
est sollicitudo tua, pro me , quam om- Mat. 6.
nis cura, quam ego gerere possum pro & Io. 6.
me. Nimis enim casualiter stat, qui
non proiicit omnem sollicitudinem
suam in te . Domine , dummodo vo-
luntas mea recta & firma ad te perma-
neat, fac de me , quicquid tibi placue-
rit. Non enim potest esse nisi bonum,
quicquid de me feceris.

2 Si

2 Si me vis esse in tenebris, sis benedictus: & si me vis esse in luce, sis iterū benedictus. Si me dignaris consolari, sis benedictus: & si me vis tribulari, sis Domini æquè semper benedictus. † Fili, sic nus. oportet te stare, si tecum desideras ambulare. Ita promptus esse debes ad patiendum, sicut ad gaudendum. Ita libenter debes esse inops & pauper, sicut plenus & diues.

Seruns. 3 * Domine, libenter patiar pro te,
Iob 2. quicquid volueris venire super me.
Indifferenter volo de manu tua, bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triste suscipere: & pro omnibus mihi contingentibus, gratias agere. Custodi me ab omni peccato, & non timebo mortem nec infernum; Dummodo in æternum me non proiicias, nec deleas de libro vitæ: non mihi nocebit, quicquid venerit tribulationis super me.

CAP. XVIII.

Quod temporales miseriae, exemplo Christi, aequanimitter sunt ferenda.

Dñs. 1 **F**ili, † ego descendere de cælo, protuua
Ioā. 3. salute: suscepisti tuas miseras, non
Esa. 53. necessi-

necessitate, sed charitate trahente: ut patientiam disceres, & temporales miseras non indignanter ferres. Nam ab hora ortus mei, usque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris. Defectum rerum temporalium, magnum habui: multas querimonias de me frequenter audiui: confusiones & opprobria benignè sustinui: pro beneficiis ingratitudinem recepi: pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones.

2 * Domine, quia tu patiens fuisti in ^{Servus.} vita tua, in hoc maximè, implendo ^{10a. 5.} præceptum Patris tui: dignum est, ut ego misellus peccator, secundùm voluntatem tuam patiéter me sustineam: & donec ipse volueris, onus corruptibilis vitæ, pro salute mea portem. Nam et si onerosa sentitur præsens vita, facta est tamen iam per gratiam tuam, valde meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum vestigiis, infirmis tolerabilior & clarior. Sed & multò magis consolatoria, quam olim in Lege vetere fuerat, quum porta cœli clausa persisteret: & obscurior etiam via ad ^{Mat. 7.} cœlum videbatur, quando tam pauci regnum

regnum cælorum quærere curabant.
Sed neque qui tunc iusti erant & sal-
uandi, ante passionem tuam, & sacræ
mortis debitum, cælestè regnum po-
terant introire.

3 O quantas tibi gratias teneor re-
ferre, quod viam rectam & bonam di-
gnatus es mihi & cunctis fidelibus, ad
æternū regnum tuum ostendere?
Nam vita tua, via nostra: & per san-
ctam patientiā, ambulamus ad te; qui
es corona nostra. Nisi tu nos præcessis-
ses & docuisses, quis sequi curaret?
Heu, quanti longè retroque manerent,
nisi tua præclara exempla inspicerent.
Ioñ. 12. Ecce, adhuc tepescimus, auditis tot
signis tuis & doctrinis: quid fieret, si
tantum lumen, ad sequendum te, non
haberemus?

C A P. XIX.

*De tolerantia iniuriarum, & quis verus
patiens probetur.*

Domini- *Q* Vid est, quod loqueris fili?
nus. Cessa conqueri, cōsiderata mea
Heb. 12 & aliorum Sanctorum passione. Non-
dum usque ad sanguinem restitisti.
Parum

Parum, est, quod tu pateris, in compara-
tione eorum, qui tam multa passi
sunt, tam fortiter tentati, tam grauiter
tribulati, tam multipliciter probati &
exercitati. Oportet te igitur aliorum
grauiora, ad mētem reducere, ut leuiūs
feras tua minima. Et si tibi minima non
videtur, vide ne & hoc tua faciat im-
patientia. Siue tamen parua, siue magna
sint, stude cuncta patienter sufferre.

2 Quanto melius ad patiendum te
disponis, tanto sapientius agis, & am-
plius promereris: feres quoque leuius
animo & vsu ad hoc non segniter pa-
ratis. Nec dicas: Non valeo hæc ab
homine tali pati, nec huiuscemodi
mihi patienda sunt: graue enim intu-
lit damnum, & improperat mihi, quæ
numquam cogitaueram: sed ab alio li-
benter patiar, & sicut patienda videro.
Insipiens est talis cogitatio, quæ vir-
tutem patientiæ non considerat, nec à
quo coronanda erit, sed magis perso-
nas & offensas sibi illatas perpendit.

3 Non est verus patiens, qui pati
non vult, nisi quantum sibi visum fue-
rit, & à quo sibi placuerit. Verus autem
patiens, non attendit à quo homine,
vtrum

vtrum à Prælato suo , an ab aliquo
æquali, aut inferiori : vtrum à bono &
sancto viro , vel à peruerso & indigno
exerceatur. Sed indifferenter ab omni
creatura, quantumcumque, & quoties-
cumque ei aliquid aduersi acciderit,
totum hoc de manu Dei gratater acci-
pit, & ingens lucrum reputat : quia
nil apud Deum , quantumlibet par-
uum , pro Deo tamen passum , poterit
sine merito transire.

4 Esto itaque expeditus ad pugnam,
si vis habere victoriam . Sine certami-

2. Tim. ne, non potes peruenire ad patientiæ
2. coronam . Si pati non vis, recusas co-
ronari . Si autem coronari desideras,
certa viriliter, sustine patienter . Sine
labore, non tenditur ad requiem : nec
sine pugna , peruenitur ad victoriam.

Seruus. * Fiat Domine mihi possibile per
gratiā , quod mihi impossibile videtur
per naturam . Tu scis, quod modicum
possim pati, & quod citò deiicior, leui
ex urgente aduersitate . Efficiatur mihi
quælibet exercitatio tribulationis, pro-
nominē tuo amabilis & opribilis: nam
pati, & vexari pro te , valde salubre est
anima mea.

C A P.

C A P. XX.

*De confessione propriæ infirmitatis, & huius
vitæ miseriis.*

1 **C**onfitebor * aduersum me iniu-
stitiam meam : confitebor tibi Seruus,
Ps. 31.

Domine infirmitatem meam . Sæpè
parua res est , quæ me deiicit & contri-
stat. Propono me fortiter aucturum, sed
quum modica tentatio venerit, magna
mihi angustia fit. Valdè vilis quando-
que res est , vnde grauis tentatio pro-
uenit. Et dum puto me aliquantulum
tutū, cùm non sentio, inuenio me non-
nūquam penè deuictum ex leui flatu.

2 Vide ergo Domine humilitatem Ps. 24.
meam , & fragilitatem tibi vndique
notam . Miserere, & eripe me de luto, Ps. 68.
vt non infigar , non permaneam deie-
ctus usquequaque . Hoc est, quod me
frequenter reuerberat , & coram te
confundit; quod tam labilis sum , &
infirmus , ad resistendum passionibus.
Et si non omnino ad confessionem,
tamen mihi etiam molesta & grauis
est earum insectatio, & tædet valdè sic
quotidie viuere in lite . Ex hinc nota
mihi sit infirmitas mea : quia multò
faci-

166 DE IMITATIONE
facilius irruunt, abominandæ semper
phantasiæ, quam discedunt.

3 Vtinam fortissime Deus Israel, ze-
lator animarum fidelium, respicias
serui tui laborem & dolorē, assistasque
illi in omnibus, ad quæcumque per-
rexerit. Robora me cælesti fortitudine,
ne vetus homo, misera caro spiritui
necdum plenè subiecta, præualeat do-
minari: aduersus quam certare oportet
bit, quandiu spiratur in hac vita mi-
ferrima. Heu, qualis est hæc vita, vbi
non desunt tribulationes & miseriæ:
vbi plena laqueis & hostibus sunt om-
nia? Nam vna tribulatione seu tenta-
tione recedente, alia accedit: sed & prio-
re adhuc durante confictu, alij plures
superueniunt, & insperatè.

4 Et quomodo potest amari vita,
tantas habens amaritudines, tot subie-
cta calamitatibus & miseriis? Quo-
modo etiam dicitur vita, tot generans
mortes & pestes? Et tamen amatur,
& delectari in ea à multis quaeritur.
Reprehenditur frequenter mundus,
quod fallax sit & vanus, nec tamen
facile relinquitur, quia concupiscentiæ
carnis nimis dominantur. Sed alia
trahunt

trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. Trahunt ad amorem mundi, ^{1.Ioā.2.}
desiderium carnis, desiderium oculorum, & superbia vitæ: sed pœnae ac miseriæ iustè sequentes ea, odium mundi pariunt & tædium.

Sed vincit, proh dolor, delectatio praua mentem mundo deditam, & esse sub sentibus delicias reputat: quia ^{Iob 30.} Dei suavitatem, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec gustauit. Qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo viuere sub sancta disciplina student, isti diuinā dulcedinem veris abrenunciatoribus promissam, non ignorant, & quā grauiter mundus errat, & variè fallitur, clariūs vident.

C A P. X X I.

*Quod in Deo, super omnia bona & dona,
requiescendum est.*

ISuper * omnia & in omnibus, re- ^{Seruus.}
quiesces anima mea in Domino semper, quia ipse Sanctorum æterna requies. Da mihi, dulcissime & amantissime Iesu, in te super omnem creaturam requiescere; super omnem salutem & pulchritudinē; super omnem glo-

^{Rom. 8.}

gloriam & honorem ; super omnem potentiam & dignitatem ; super omnem scientiam & subtilitatem ; super omnes diuitias & artes ; super omnem lætitiam & exultationem ; super omnem famam & laudem ; super omnem suavitatem & consolationem ; super omnem spem & promissionem ; super omne meritum & desiderium ; super omnia dona & munera , quæ potes dare & infundere : super omne gaudium & iubilationem , quam potest mens capere & sentire. Denique super Angelos & Archangelos , & super omnem exercitum cæli : super omnia visibilia & inuisibilia : & super omne quod tu Deus meus non es.

2 Quia tu Domine Deus meus super omnia optimus es: tu solus altissimus: tu solus potentissimus : tu solus sufficientissimus & plenissimus : tu solus suauissimus & solatiosissimus: tu solus pulcherrimus & amantissimus: tu solus nobilissimus & gloriosissimus super omnia : in quo cuncta bona simul & perfectè sunt, & semper fuerunt & erunt : atque idè minus est & insufficiens , quicquid præter te ipsum mihi donas,

dona, aut de teipso reuelas, vel promittis, te non viso, nec plenè adeptos. Quoniam quidem non potest cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari, nisi in te requiescat, & omnia dona omnemque creaturam transcendat.

3 O mi dilectissime sponsae Iesu Christe, amator purissime, dominator vniuersæ creaturæ: quis mihi det pen-
nas veræ libertatis, ad volandum &
pausandum in te? O quando ad plenum
dabitur mihi vacare & videre,
quām suavis es Domine Deus meus?
Quando ad plenum me recolligam
in te, ut præ amore tuo, non sentiam
me: sed te solum, supra omnem sensum & modum, in modo non omnibus noto? Nunc autem frequenter D^{omi}n^us 13
gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto. Quia multa mala, in hac
valle miseriarum occurrunt, quæ me
sæpiùs conturbant, contristant, & obnubilant: sæpiùs impediunt & distra-
hunt, alliciunt & implicant, ne libe-
rum habeam accessum ad te, & ne iucundis fruar amplexibus, præsto
semper beatis spiritibus. Moueat te

H suspi-

170 DE IMITATIONE
suspirium meum , & desolatio multi-
plex in terra.

4 O Iesu , splendor æternæ gloriæ,
solamen peregrinantis animæ : apud
te est os meum sine voce , & silentium
meum loquitur tibi . Usquequo tardat
venire Dominus meus ? Veniat ad me
pauperculum suum , & lætum faciat.
Mittat manum suam , & miserum eri-
piat de omni angustia. Veni , veni : quia
sine te , nulla erit læta dies aut hora,
quia tu lætitia mea : & sine te , vacua
est mensa mea. Miser sum , & quo-
dammodo incarceratus , & compedi-
bus grauatus ; donec luce præsentia
tuæ me reficias , ac libertati dones , vul-
tumque amicabilem demonstres.

5 Quærant alij pro te aliud , quod-
cumque libuerit : mihi aliud interim
nil placet , nec placebit ; nisi tu Deus
meus , spes mea , salus æterna . Non re-
ticebo , nec deprecari cessabo : donec
gratia tua reuertatur , mihi que tu intus
Domini-
nus. loquaris : † Ecce assum : Ecce ego ad te ,
quia inuocasti me . lachrymæ tuæ , &
desiderium animæ tuæ , humiliatio tua
& contritio cordis , inclinauerunt me
Seruus. & adduxerunt ad te . * Et dixi : Do-
mine ,

mine, vocauit te, & desiderauit frui te,
paratus omnia respuere propter te. Tu
enim prior excitasti me, ut quærerem
te. Si ergo benedictus Dominus, qui
fecisti hanc bonitatem cum seruo tuo,
secundum multitudinem misericordie
tuæ.

6 Quid habet vlt̄rā dicere seruus
tuus coram te, nisi vt humiliet se valdē
ante te, memor semper propriæ iniqui-
tatis & vilitatis? Non enim est similis *Psal. 85*
tui, in cunctis mirabilibus cœli & ter-
ræ. Sunt opera tua bona valdē, iudicia
vera, & prouidentia tua reguntur uni-
uersa. Laus ergo tibi & gloria, ô patris
Sapientia: te laudet, & benedicat os
meum, anima mea, & cuncta creata
simul.

C A P. XXII.

*De recordatione multiplicium
beneficiorum Dei.*

I **A**peri * Domine cor meum in Seruus.
lege tua, & in præceptis tuis *Ps. 118.*
doce me ambulare. Da mihi intellige-
re voluntatem tuam, & cum magna
reuerentia ac diligent consideratione,
beneficia tua, tam in generali quam in
H 2 Speciali

speciali memorari : vt dignè tibi ex hinc , valeam gratias referre . Verùm scio & confiteor , nec pro minimo pūcto , me posse debitas gratiarum laudes persoluere . Minor ego sum , omnibus bonis mihi præstitis : & cùm tuam nobilitatem attendo , deficit præ magnitudine spiritus meus .

2 Omnia , quæ in anima habemus & corpore , & quæcumque exteriùs vel interiùs , naturaliter vel supernaturali- ter possidemus , tua sunt beneficia , & te beneficium , pium ac bonum com- mendant , à quo bona cuncta accepi- mus . Etsi aliis plura , aliis pauciora accepit , omnia tamen tua sunt : & sine te , nec minimum potest haberri . Ille , qui maiora accepit , non potest merito suo gloriari , neque super alios extolli , nec minori insultare : quia ille maior & melior , qui sibi minus adscribit , & in regatiando humilior est , atque de- uotior . Et qui omnibus viliorem se existimat , & indignorem se iudicat , aptior est ad percipienda maiora .

3 Qui autem pauciora acccepit , con- tristari non deber , nec indignanter ferre , neque ditiori inuidere : sed te potius

potius attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quod tam affluenter, tam gratis & libenter, sine personarum acceptione tua munera largiris. Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus. Tu scis, quid vnicuique donari expediat: & cur iste minus, & ille amplius habeat, non nostrum sed tuum est hoc discernere, apud quem singulorum definita sunt merita.

4 Vnde Domine Deus, pro magno etiam repto beneficio, non multa habere, vnde exteriùs & secundùm homines, laus & gloria appetet: ita ut considerata quis paupertate & vilitate personæ suæ, non modò nullam grauitatem, aut tristitiam, vel deiectionem inde concipiat, sed potius consolacionem & hilaritatem magnam: quia tu ^{1. Cor. 1} Deus pauperes & humiles, atque huic mundo despectos, tibi elegisti in familiares & domesticos. Testes sunt ^{Psal. 44} ipsi Apostoli tui, quos principes super omnem terram constituisti. Fuerunt ^{1. Thes. 2.} tamen sine querela conuersati in mundo, tam humiles & simplices, sine omni malitia & dolo, vt etiam pati ^{Act. 5.} cōtumelias gauderet pro nomine tuo:

H 3 &

174 DE IMITATIONE
& quæ mundus abhorret, ipsi ample-
terentur affectu magno.

¶ Nihil ergo amatorem tuum, &
cognitorem beneficiorum tuorum, ita
lætificare debet, sicut voluntas tua in
eo, & beneplacitum æternæ disposi-
tionis tuæ : de qua tantum contentari
debet & consolari, ut ita libenter velit
esse minimus, sicut aliquis optaret esse
maximus: & ita pacificus & contentus
in nouissimo, sicut in loco primo : at-
que ita libenter despabilis & abie-
ctus, nullius quoque nominis & fame,
sicut cæteris honorabilior & maior in
mundo. Nam voluntas tua, & amor
honoris tui, omnia excedere debet :
& plus eum consolari, magisque pla-
cere, quam omnia beneficia sibi data
vel danda.

CAP. XXII.

*De quatuor, magnam importantibus
pacem.*

Dñs. I F I L I, † nunc docebo te viâ pacis,
Seruus. & verę libertatis. * Fac Domine,
Dñs. Mat. 26 quòd dicis, quia hoc mihi gratum est
¶ Ioan. audire. † Stude fili, alterius potius fa-
s. ¶ 6. cere

cere voluntatem, quam tuam. Elige ^{1.} Cor. semper minus, quam plus habere. ^{10.} _{Luc. 14.} Quare semper inferiorem locum, & omnibus subesse. Opta semper & ora, ^{6.} Matt. ut voluntas Dei integrè in te fiat. Ecce talis homo, ingreditur fines pacis & quietis.

2 * Domine, sermo tuus iste breuis, seruus. multum in se continet perfectionis. ^{5.} Matt. Parvus est dictu, sed plenus sensu, & vber in fructu. Nam si posset à me fideliter custodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri. Nam quotiens me impacatum sentio & grauatum, ab hac doctrina me recessisse inuenio. Sed tu, qui omnia potes, & animæ profectum semper diligis, adauge maiorem gratiam: ut possim tuum completere sermonem, & meam perficere salutem.

Orationes, contra cogitationes malas.

3 D Omine * Deus meus, ne elon- Seruus.
geris à me: Deus meus in auxi- ⁷⁰ Psal. 70
lium meum respice: quoniam insurre-
xerunt in me variæ cogitationes, &
timores magni, affligentes animam
meam. Quomodo pertransibo illæsus?

H 4

Quo-

Domi- Quomodo perfringam eas ? † Ego, in-
nus. quis, ante te ibo, & gloriosos terræ hu-
Esa.45. miliabo . Aperiam ianuas carceris , &
Seruus. arcana secretorum reuelabo tibi . * Fac
 Domine , vt loqueris : & fugiant à fa-
 cie tua , omnes iniquæ cogitationes .
Hæc spes , & vnica consolatio mea , ad
 te in omni tribulatione confugere , tibi
 cōfidere , te ex intimo inuocare , & pa-
 tienter cōsolationem tuam exspectare .

Oratio , pro illuminatione mentis .

Seruus. 4 **C**larifica * me, bone Iesu, clari-
 tate interni luminis : & educ de
 habitaculo cordis mei , tenebras vni-
 ueras . Cohibe euagationes multas , &
 vim facientes elide tentationes . Pugnā
 fortiter pro me , & expugna malas be-
 stias , concupiscētias dico illecebrosas:
 vt fiat pax in virtute tua , & abundan-
 tia laudis tuæ , resonet in aula sancta ,
Matt.8. hoc est , in conscientia pura . Impera
 ventis & tempestatibus : dic mari ,
 quiesce : & Aquiloni , ne flaueris , &
 erit tranquillitas magna .

Psal.42 5 Emitte lucem tuam & veritatem ,
 vt luceant super terram: quia terra sum
 inanis & vacua , donec illumines me .
Effus-

Effunde gratiam desuper : perfunde
cor meum rore cælesti : ministra deuo-
tionis aquas , ad irrigandum faciem
terræ , ad producendum fructum bo-
num & optimum . Eleua métem pres-
sam mole peccatorum , & ad cælestia
totum desiderium meum suspende : vt
gustata suauitate supernæ felicitatis,
pigeat de terrenis cogitare.

6 Rape me , & eripe ab omni creatu-
rarum indurabili consolatione : quia
nulla res creata , appetitū meum valet
plenariè quietare & consolari . Iunge
me tibi, inseparabili dilectionis vincu-
lo : quoniam tu solus sufficis amanti,
& absque te friuola sunt vniuersa.

C A P. XXIIII.

*De evitacione curiosæ inquisitionis,
super alterius vita .*

I Fili,† noli esse curiosus, nec vacuas Domi-
gerere sollicitudines . Quid hoc, nus .
vel illud ad te ? tu me sequere . Quid Eccl. 3.
enim ad te, vtrum ille sit talis vel talis ; & I.
aut iste sic & sic agit vel loquitur ? Tu Tim. 5.
non indiges respondere pro aliis, sed Ioan. 21
pro te ipso rationem reddes . Quid Gal. 6.

H s ergo

ergo te implicas? Ecce, ego omnes cognosco: & cuncta, quæ sub sole fiunt, video: & scio, qualiter cum unoquoque sit, quid cogitet, quid velit, & ad quem fine in tendat eius intentio. Mihi igitur omnia committenda sunt: tu vero serua te in bona pace, & dimitte agitantem agitare, quantum voluerit. Veniet super eum, quidquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non potest.

2 Non sit tibi curæ de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de priuata hominum dilectione. Ista enim generant distractiones, & magnas in corde obscuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum, & abscondita reuelarem, si aduentum meum diligenter obseruares, & ostium cordis mihi aperires. Esto prouidus, & vigila in orationibus, & humiliate in omnibus.

C A P. XXV.

In quibus firma pax cordis, & verus profectus consistit.

Domi-
nus.
Iean. 14. **F**illi, † ego loquutus sum: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis:

vobis: non quomodo mundus dat, ego
do vobis. Pacem omnes desiderant,
sed quæ ad veram pacem pertinéat, non
omnes curant. Pax mea, cum humili-
bus & mansuetis corde. Pax tua erit, in
multa patientia. Si me audieris, & vo-
cem meam sequutus fueris, poteris
multa pace frui. * Quid igitur faciam? Seruus.
† In omni re attende tibi, quid facias, Domi-
& quid dicas: & omnem intentionem nus.
tuam ad hoc dirige, ut mihi soli pla-
ceas, & extra me nihil cupias vel quæ-
ras. Sed & de aliorum dictis vel factis,
nil temere iudices: nec cum rebus, tibi
non commissis, te implices; & poterit
fieri, ut parùm vel raro turberis.

2 Numquam autem sentire aliquam
turbationem, nec aliquam pati cordis
vel corporis molestiam, non est præ-
sentis temporis, sed status æternæ
quietis. Non ergo æstimes te veram
pacem inuenisse, si nullam senseris
grauitatem: nec tunc totum esse bo-
num, si neminem pateris aduersarium:
nec hoc esse perfectum, si cuncta fiant
secundum tuum affectum. Neque tunc
aliquid magni te reputes, aut speciali-
ter dilectu æstimes, si in magna fueris

H 6 deuo-

deuotione atque dulcedine : quia in istis, non cognoscitur verus amator virtutis : nec in istis, consistit profectus & perfectio hominis.

Seruus. 3 * In quo ergo Domine? † In offerto te ex toto corde tuo voluntati diuinæ, non quærendo quæ tua sunt, nec in paruo nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate: ita ut una æquali facie, in gratiarum actione permaneas, inter prospera & contraria, omnia æqua lance pensando. Si fueris tam fortis & longanimus in spe, ut subtraheta interiori consolatione, etiam ad ampliora sustinenda cor tuum præparaueris, nec te iustificaueris, quasi hæc, tantaque pati non deberes : sed me in omnibus dispositionibus iustificaeris, & sanctum laudaueris : tunc in vera & recta via pacis ambulas: & spes indubitata erit, quod rursus in iubilo faciem meam sis visurus. Quod si ad plenum tui ipsius contemptum peruerteris, scito quod tunc abundantia pacis perfueris, secundum possibilitatem tui incolatus.

CAP.

C A P. XXVI.

*De eminentia liberæ mentis, quam supplex
oratio magis meretur, quam lectio.*

I Domine,* hoc opus est perfecti Seruus
viri, numquam ab intentione
cælestium animum relaxare: & inter
multas curas, quasi sine cura transire:
non more torpentis, sed prærogatiua
quadam liberæ mentis, nulli creaturæ
inordinata affectione adhærendo.

2 Obsecro te, piissime Deus meus,
præserua me à curis huius vitæ: ne ni-
mis implicer, à multis necessitatibus
corporis: ne voluptate capiar, ab vni-
uersis animæ obstaculis: ne molestiis
fractus, deiiciar. Nō dico ab his rebus,
quas toto affectu ambit vanitas mun-
dana: sed ab his miseriis, quæ animam
serui tui, communi maledicto mortali- *Genes. 3;*
tatis, pœnaliter grauant & retardant: *& Rom. 7.*
ne in libertatem spiritus, quotiens li-
buerit, valeat introire.

3 O Deus meus, dulcedo ineffabilis,
verte mihi in amaritudinem, omnem
consolationem carnalem, ab æternorum
amore me abstrahentem: & ad se,
intuitu cuiusdam boni delectabilis
præ-

Rom. 12 præsentis, malè allicientem. Non me
vincāt, Deus meus, nō me vincāt caro
& sanguis: non me decipiat mundus,
& breuis gloria eius: non me supplāter
diabolus, & astutia illius. Da mihi for-
titudinē resistendi, patientiā tolerandi,
constantiā perseverandi. Da pro omni-
bus mundi cōsolationibus, suauissimā
spiritus tui vñctionem: & pro carnali
amore, tui nominis infunde amorem.

4 Ecce cibus, potus, vestis, ac cætera
utensilia, ad corporis sustentaculum
pertinentia, feruenti spiritui sunt one-
rosa. Tribue talibus fomentis tempe-
ratè uti, non desiderio nimio implicari.
Abiicere omnia non licet, quia natura
sustentanda est: requirere autem su-
perflua, & quæ magis delectant, lex
sancta prohibet: nam aliàs, caro aduer-
sus spiritum insoleceret. Inter hæc
quæso, manus tua me regat & doceat,
ne quid nimium fiat.

C A P. XXVII.

*Quod priuatus amor, à summo bono,
maxime retardat.*

*Domi-
nus.* I **F**ili, t' oportet te dare totum pro
toto, & nihil tuipius esse. Scito,
quod

quod amor tui ipsius, magis nocet tibi,
quam aliqua res mundi. Secundum
amorem & affectum, quem geris, quæ-
libet res plus vel minus adhæret. Si *Matt. 6.*
fuerit amor tuus purus, simplex, &
benè ordinatus, eris sine captiuitate
rerum. Noli concupiscere, quod non
licet habere. Noli habere, quod te po-
test impedire, & libertate interiori
priuare. Mirum, quod non ex toto
fundo cordis, te ipsum mihi commit-
tis, cum omnibus quæ desiderare po-
tes vel habere.

2 Quare vano mœrore consumeris? *Exodi*
Cur superfluis curis fatigaris? Sta ad *18.* &
beneplacitum meum, & nullum patieris
detrimentum. Si quæris hoc vel illud,
& volueris esse ibi vel ibi, propter tuum
commodum, & proprium beneplaci-
tum magis habendum: numquam eris
in quietudine, nec liber à sollicitudi-
ne, quia in omni re, reperietur aliquis
defectus: & in omni loco erit, qui
aduersetur.

3 Iuuat igitur, non quælibet res ade-
pta, vel multiplicata exteriùs: sed
potius contempta, & decisa ex corde
radicitiùs. Quod non tantum de censu
aris

æris & diuitiarum intelligas , sed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis desiderio , quæ omnia transeunt cum mundo . Munit parum locus , si

Esa. 41. deest spiritus feruoris : nec diu stabit pax illa quæsita forinsecus , si vacat à vero fundamento status cordis , hoc est , nisi steteris in me ; permutare te potes , sed non meliorare . Nam occasione orta & accepta , inuenies quod fugisti , & amplius .

*Oratio pro purgatione cordis ,
& cœlesti sapientia .*

Seruus. 4. **C**onfirma * me Deus , per gratiā
Psal. 50. sancti Spiritus . Da virtutem
Eph. 3. corroborari in interiori homine , & cor
Matt. 6. meum ab omni inutili sollicitudine &
angore euacuare , nec variis deside-
riis trahi cuiuscumque rei vilis aut
preciosæ : sed omnia inspicere sicut
transeuntia , & me pariter cum illis

Eccles. 1. transiturum : quia nihil permanens
& 2. sub sole , vbi omnia vanitas , & affli-
ctio spiritus . O quam sapiens , qui ita
considerat !

Sap. 9. 5 Da mihi Domine cœlestem sapien-
tiam , vt discam te super omnia quare-
re &

re & inuenire, super omnia sapere &
diligere: & cætera, secundum ordinem
sapientiae tuæ, prout sunt intelligere.

Da prudenter declinare blandientem, *Eph. 4.*
& patienter ferre aduersantem: quia
hæc magna sapiëtia, non moueri omni
vento verborum, nec aurem malè
blandienti præbere Sireni: sic enim
incepta pergitur via securè.

C A P. XXVIII.

Contra linguas obrectatorum.

Fili, † non ægrè feras, si quidam de Domi-
te malè senserint: & dixerint, nus.
quod non libenter audias. Tu deterio-
ra de teipso sentire debes, & neminem
infirniorem te credere. Si ambulas ab
intra, non multum pôderabis volantia
verba. Est non parua prudëtia, silere in
tempore malo, & introrsus ad me con-
uerti, nec humano iudicio disturbari.

2 Non sit pax tua in ore hominū. Siue
enim benè, siue malè interpretati fue-
rint, non es idèò alter homo. Vbi est ve-
ra pax, & vera gloria? Nónne in me? Et *Ioan. 14.*
qui nō appetit hominibus placere, nec
timet displicere, multa perfruetur pa-
ce.

ce. Ex inordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, & distractio sensuum.

C A P. XXIX.

Qualiter instantे tribulatione, Deus inuocandus est, & benedicendus.

Seruus. I **S**icut nomen tuum (Domine) bene-
Iob 1. 8 dictū in saecula: qui voluisti hanc
Ps. 112 tentationem & tribulationem, venire
 super me. Non possum eam effugere,
 sed necesse habeo ad te confugere: ut
 me adiuues, & in bonum mihi con-
 uertas. Domine, modò sum in tribu-
 latione, & non est cordi meo bene, sed
 multum vexor à præfenti passione. Et
Mat. 26 nunc, Pater dilecte, quid dicam? De-
 prehensus sum inter angustias. Salui-
 fica me ex hora hac. Sed propterea
 veni in hanc horam, vt tu clarificeris,
Ps. 30 cùm fuero valdè humiliatus, & per te
 liberatus. Complaceat tibi Domine,
 vt eruas me: nam ego pauper, quid
 agere possum, & quo ibo sine te? Da
 patientiam Domine, etiam hac vice.
 Adiuua me Deus meus, & non timebo
 quantumcumque grauatus fuero.

2 Et

² Et nunc inter hæc, quid dicam ? *Matt. 8.*

Domine, fiat voluntas tua. Ego benè
merui tribulari, & grauari. Oportet
vtique, vt sustineam: & vtinam patien-
ter, donec transeat tempestas, & melius
fiat. Potens est autem omnipotens
manus tua, etiam hanc tentationem à
me auferre, & eius impetum mitigare:
ne penitus succumbam, que inadmo-
dum & priùs sæpiùs egesti mecum,
Deus meus, misericordia mea. Et
quantò mihi difficilius, tantò tibi faci-
lior est, hæc mutatio dexteræ excelsi.

C A P. xxx.

*De diuino petendo auxilio, & confidentia
recuperandæ gratiæ.*

¹ Fili, ego Dominus, confortans in Domi-
die tribulationis. Venias ad me, nus.
cùm tibi nō fuerit benè. Hoc est, quod *Nahum*
maximè consolationem ^{I.} *Mat. 11*
impedit cæ-
lestem, quia tardiùs te conuertis ad
orationē. Nam antequam me intentè
roges, multa interim solatia quæris, &
recreas te in externis. Ideoque fit, vt
parum omnia prosint, donec aduertas,
quia ego sum, qui eruo sperantes in me:
nec

nec est extra me valens auxilium , neq;
vtile consilium , sed neque durable
remedium . Sed iam resumpto spiritu
post tempestatem , reconualeſce in luce
miserationum mearum : quia prop̄
sum , (dicit Dominus) vt restaurem
vniuersa , non ſolūm integrē , ſed &
abundanter ac cumulate .

Matt. 23. 2 Numquid mihi quidquam eſt di-
fīcile , aut ero ſimilis dicenti & non fa-
cienti ? Vbi eſt fides tua ? Sta firmiter ,
& perſeueranter . Eſto longanimis &
vir fortis , venier tibi conſolatio in tem-
pore ſuo . Exſpecta me , exſpecta : ve-
niam , & curabo te . Tentatio eſt , quæ te
vexat : & formido vana , quæ te exte-
ret . Quid importat ſollicitudo de fu-
turis contingentibus , niſi ut triftitiam
Matt. 6. ſuper triftitiam habeas ? Sufficit diei
malitia ſua . Vanum eſt & inutile , de
 futuris conturbari vel gratulari , quæ
fortè numquam euenient .

3 Sed humanum eſt , huiusmodi
imaginationibus illudi : & parui adhuc
animi ſignum , tam leuiter trahi à ſug-
geſtione inimici . Ipſe enim non curat ,
vtrūm veris an falsis illudat & deci-
piat : vtrūm præſentium amore , aut
futu-

futurorum formidine prosternat. Non ergo turbetur cor tuum , neque formidet . Crede in me , & in misericordia mea habeto fiduciam . Quando tu pu- *Ps. 90.*
tas te elongatum à me , sæpè sum propinquior . Quando tu æstimas penè totum perditum , tunc sæpè maius mærendi instat lucrum . Non est totum perditum , quando res accidit in contrarium . Non debes iudicare secundùm præsens sentire : nec sic grauitati alicui, vnde cumque venienti, inhærere & accipere , tamquam omnis spes sit ablata emergendi .

4 Noli putare te relictum ex toto , quamuis ad tempus tibi miserim aliquam tribulationem , vel etiam optatam subtraxerim consolationem : sic enim transitur ad regnum cælorum . Et hoc sine dubio magis expedit tibi , & cæteris seruis meis : vt exercitemini aduersis , quām si cuncta ad libitum haberetis . Ego noui cogitationes absconditas : quia multum expedit pro salute tua , vt interdum sine sapore relinquaris : ne forte eleueris in bono successu , & tibi ipsi placere velis in eo , quod non es . Quod dedi , auferre pos-

possim : & restituere , quum mihi placuerit.

Iac. 1. 5 Quum dedero , meum est : quum subtraxero, tuum non tuli:quia meum est omne datū bonum , & omne donū perfectum . Si tibi misero grauitatem, aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris , neque concidat cor tuum : ego citò subleuare possum , & omne onus in gaudium transmutare. Verumtamen iustus sum , & recommendabilis multum, quum sic facio totum.

Iona. 16. 6 Si rectè sapis , & in veritate aspicias , nunquam debes propter aduersitatem deiectè contrastari, sed magis gaudere, & gratias agere: imò hoc vnicum reputare gaudium , quod affligens te doloribus,non parco tibi . Sicut dilexit me pater, & ego vos diligo, dixi dilectis discipulis meis : quos vtique non misi ad gaudia temporalia , sed ad magna certamina : non ad honores, sed ad despectiones : non ad otium , sed ad labores : non ad requiem , sed ad afferendum fructum multum , in patientia . Horum memento , fili mi , verborum.

CAP.

C A P. XXXI.

*De neglectu omnis creaturae, ut creator
possit inueniri.*

Domine, * bene indigo adhuc *Seruus.*
maiori gratia, si debeam illuc
peruenire, vbi me nemo poterit, nec
ulla creatura impedire. Nam quām
diu res aliqua me retinet, non possum
liberè ad te volare. Cupiebat liberè
volare, qui dicebat: *Quis dabit mihi* ^{Psal. 54.}
pennas sicut columbæ, & volabo, &
requiescā? *Quid simplici oculo quie-* ^{Matt. 6.}
tius? Et quid liberius, nil desiderante
in terris? Oportet igitur omnem super-
transire creaturam, & seipsum perfectè
deserere, ac in excessu mentis stare,
& videre te omnium conditorem, cum
creaturis nil simile habere. Et nisi quis,
ab omnibus creaturis fuerit expeditus,
non poterit liberè intendere diuinis.
Ideò enim pauci inueniuntur con-
templatiui, quia pauci sciunt se à
perituriis & creaturis, ad plenum se-
questrari.

2 Ad hoc magna requiritur gratia,
quæ animā leuet, & suprà semetipsam
rapiat. Et nisi homo sit in spiritu ele-
uatus,

192 DE IMITATIONE
uatus, & ab omnibus creaturis libera-
tus, ac Deo totus vnitus: quidquid scit,
quidquid etiam habet, non est magni
ponderis. Diu paruuus erit, & infrā ia-
cebit, qui aliquid magnum æstimat,
nisi solum vnum immensum, æternum
bonum. Nam quidquid Deus non est,
nihil est, & pro nihilo cōputari debet.
est magna differentia, sapientia illu-
minati & deuoti viri, & scientia literati
atque studiosi clerici. Multò nobilior
est illa doctrina, quæ de sursum ex di-
uina influentia manat: quām quæ la-
boriosè, humano acquiritur ingenio.

3 Plures reperiuntur contemplatio-
nem desiderare, sed quæ ad eam requi-
runtur, non student exercere. Est ma-
gnum impedimentum, quia in signis
& sensibilibus rebus statur, & parum
de perfecta mortificatione habetur.
Nescio quid est, & quo spiritu duci-
mur, & quid prætendimus, qui spiri-
tuales dici videmur: quod tantum la-
borem, & ampliorem sollicitudinem,
pro transitoriis & vilibus rebus agi-
mus, & de interioribus nostri vix
aut raro, plenè recollectis sensibus,
cogitamus.

4 Prok

4 Proh dolor, statim post modicam
recollec^tionem foras erumpimus: nec
opera nostra, disticta examinatione
trutinamus. Vbi iacent affectus nostri,
non attendimus: & quām impura sint
omnia, non deploramus. Omnis Gen. 6.
quippe caro corruperat viam suam, & & 7.
ideò sequebatur diluuium magnum.
Cū ergo interior affectus noster
multūm corruptus sit, necesse est, vt
actio sequens, index carentiæ interio-
ris vigoris, corrumpatur. Ex puro cor-
de, procedit fructus bonæ vitæ.

5 Quantum quis fecerit, quaeritur:
sed ex quanta virtute agit, non tam
studiosè pensatur. Si fuerit fortis, di-
ues, pulcher, habilis, vel bonus scri-
ptor, bonus cantor, bonus laborator,
inuestigatur: quām pauper sit spiritu:
quām patiens & mitis: quām deuotus
& internus, à multis tacetur. Natura
exteriora hominis respicit, gratia ad
interiora se conuertit. Illa frequenter
fallitur, ista in Deo sperat, vt non
decipiatur.

I C A R.

CAP. XXXII.

De abnegatione sui, & abdicatione omnis cupiditatis.

Dñs.
Mat. 16
G 19.

Fili, † non potes perfectā possidere libertatem, nisi totaliter abneges temetipsum. Compediti sunt omnes proprietarij, & suiipsius amatores, cupidi, curiosi, gyrouagi, quærentes semper mollia, non quæ Iesu Christi, sed hoc sapè fingentes & componentes, quod non stabit. Peribit enim totum, quod non est ex Deo ortum. Tene breue & consummatum verbum: Dimitte omnia, & inuenies omnia. Relinque cupidinem, & reperies requiem. Hoc mente pertracta: & quum impleueris, intelliges omnia.

Seruus. 2 * Domine, hoc non est opus vnius diei, nec ludus paruolorum: imò in hoc breui, includitur omnis perfectio religiosorum. † Fili, non debes auerti, nec statim deiici, audit̄a via perfectorum; sed magis ad sublimiora prouocari, & ad minus ad hæc ex desiderio suspirare. Vtinam sic tecum esset, & ad hoc peruenisses, vt tuiipsius amator non esles, sed ad nutum meum pure stares,

stares, & eius quem tibi præposui patris: tunc mihi valdè placeres, & tota vita tua in gaudio & pace transiret. Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ nisi mihi ex integro resignaueris, non acquires, quod postulas. Suadeo tibi *Apoc. 3.*
emere à me aurum ignitum, ut locuples fias, id est, cælestem sapientiam, omnia infima conculcantem. Postpone terrenam sapientiam, omnem humanam & propriam complacentiam.

3 Dixi, viliora tibi emenda pro pretiosis & altis, in rebus humanis. Nam valdè vilis & parua, ac penè obliuioni tradita videtur, vera cælestis sapientia: non sapiens alta de se, nec magnificari quærens in terra, quam multi ore tenus prædicant, sed vita longè dissentunt: ipsa tamen est pretiosa margarita, à *Mat. 13* multis abscondita.

C A P. XXXIII.

De instabilitate cordis, & de intentione finali, ad Deum habenda.

Illi, noli credere affectui tuo: qui Domi-
nunc est, citò mutabitur in aliud. *nus.*
Quamdiu vixeris, mutabilitati subie- *Iob. 14.*
ctus es, etiam nolens: ut modò latus,

I 2 modò

modò tristis : modò pacatus , modò turbatus: nunc deuotus, nunc indeuotus: nunc studiosus , nunc acediosus: nunc grauis , nunc leuis inueniaris. Sed stat super hæc mutabilia sapiens, & benè doctus in spiritu , non atten- dens , quid in se sentiat , vel qua parte flet ventus instabilitatis : sed ut tota intentio mentis eius , ad debitum & optimum proficiat finem . Nam sic poterit vnuſ & idem, inconcussusque permanere , & simplici intentionis ocullo , per tot varios euentus, ad me im- prætermisſe directo.

Matt. 6. 2 Quantò autem purior fuerit intentionis oculus , tanto constantius inter diuersas itur procellas . Sed in multis caligat oculus pure intentionis: respicitur enim citò in aliquod dele- etabile , quod occurrit . Nam & raro totus liber quis inuenitur, à nævo pro- priæ exquisitionis . Sic Iudæi olim ve- nerant in Bethaniām , ad Martham & Mariam : non propter Iesum tantum,

Io. 11. *Matt. 6.* sed & ut Lazarum viderent . Mundan- dus est ergo intentionis oculus , ut sit simplex & rectus , atque ultrà omnia varia media ad me dirigendus.

C A T.

CAP. XXXIV.

*Quod amanti, sapit Deus super omnia,
& in omnibus.*

1 Ecce * Deus meus, & omnia. Seruus.
Quid volo amplius, & quid felicitas desiderare possum? O sapidum & dulce verbum: sed amanti verbum, non mundum, nec ea quae in mundo sunt. Deus meus, & omnia. Intelligeri, satis dictum est: & saepè repetere, iucundum est amanti. Te siquidem praesente, iucunda sunt omnia: te autem absente, fastidiunt cuncta. Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, latitudinemq; festiuam. Tu facis bene sentire de omnibus, & in omnibus te laudare: nec potest aliquid sine te diu placere, sed si debet gratum esse & bene sapere. oportet gratiam tuam adesse, & condimento tuæ sapientiae condiri.

2 Cui tu sapis, quid ei recte non sapiet? Et cui tu non sapis, quid ei ad iucunditatem esse poterit? Sed deficiunt in sapientia tua mundi sapientes, & qui carnem sapiunt: quia ibi plura vanitas, & hic mors inuenitur. Qui

I 3 autem

autem te per contemptum mundano-
rum , & carnis mortificationem se-
quuntur , verè sapientes esse cogno-
scuntur: quia de vanitate ad veritatem,
de carne ad spiritum transferuntur.
Istis sapit Deus : & quidquid boni in-
uenitur in creaturis , totum ad laudem
referunt sui conditoris . Dissimilis ta-
men , & multum dissimilis sapor crea-
toris & creature, æternitatis & tempo-
ris, lucis increatæ , & lucis illuminatæ.

3 O lux perpetua, cuncta creata tran-
scendens lumina , fulgura coruscatio-
nem de sublimi penetrantem omnia
cordis mei intima. Purifica , lœtifica,
clarifica , & viuifica spiritum meum,
cum suis potentiis , ad inhærendum
tibi iubilosis excessibus. O quando
veniet hæc beata & desiderabilis hora,
vt tua me saties præsentia , & sis mihi
omnia in omnibus . Quamdiu hoc
Rom. 7. datum non fuerit , nec plenum gau-
diu erit . Adhuc , proh dolor , viuit in
me vetus homo , non est totus cruci-
fixus , nō est perfectè mortuus . Adhuc
concupiscit fortiter contra spiritum,
bella mouet intestina , nec regnum
animæ patitur esse quietum.

4 Sed

4 Sed tu, qui dominaris potestati *Ps. 88.*
 maris, & motum fluctuum eius miti-
 gas, exurge adiuta me. Dissipa gentes, *Ps. 72.*
 quæ bella volunt: contere eas in vir-
 tute tua: ostende quæso magnalia tua,
 & glorificetur dextera tua: quia non
 est spes alia, nec refugium mihi, nisi in *Ps. 30.*
 te Domine Deus meus.

CAP. XXXV.

Quod non est securitas à tentatione,
in hac vita.

Filli, † numquam securus es in hac ^{nus.} *Domi-*
vita, sed quoad vixeris, semper ^{Iob 7.} *arma spiritualia tibi sunt necessaria.*
 Inter hostes versaris, & à dextris & à ^{2. Cor. 4.} finistris impugnaris. Si ergo non vteris
 vndique scuto patientiæ, non eris diu
 sine vulnera. Insuper, si non ponis cor
 tuum fixè in me, cum mera voluntate
 cuncta patiendi propter me, non po-
 teris ardorem istum sustinere, nec ad
 palmam pertingere beatorum. Oportet
 te ergo viriliter omnia pertransire, &
 potenti manu uti aduersus obiecta.
 Nam vincenti datur manna, & torpenti ^{Apoc. 2.}
 relinquitur multa miseria.

I 4

2 Si

2 Si quæris in hac vita requiem, quomo^do tunc peruenies ad æternam re-
quiem? Non ponas te ad multam re-
quiem, sed ad magnam patientiam.
Quære veram pacem, non in terris,
sed in cælis: non in hominibus nec in
cæteris creaturis, sed in Deo solo. Pro
amore Dei, debes omnia libenter sub-
ire, labores scilicet & dolores, tenta-
tiones, vexationes, anxietates, necessita-
tes, infirmitates, iniurias, oblocutio-
nes, reprehensiones, humiliations,
cōfusiones, correctiones & despectio-
nes. Hæc iuuant ad virtutē: hęc probat
Christi tyronē: hęc fabricant cælestem
coronam. Ego reddā mercedem æter-
nam pro breui labore, & infinitam
gloriam, pro transitoria confusione.

3 Putas tu, quod semper habebis pro
tua voluntate consolationes spiritua-
les? Sancti mei non habuerunt tales,
sed multas grauitates, & tentationes
varias, magnasque desolationes. Sed
patienter sustinuerunt in omnibus, &
magis confisi sunt Deo, quam sibi:

Rom. 8. scientes, quia non sunt condignæ pas-
siones huius temporis, ad futuram
gloriam promerendam. Vis tu statim
habere,

habere, quod multi post lachrymas & magnos labores, vix obtinuerunt? Exspecta Dominum, viriliter age, & con-^{Psal. 26.} fortare: noli diffidere, noli discedere: sed corpus & animam expone constanter, pro gloria Dei. Ego reddam plenissimè: ego tecum ero, in omni tribulatione.

C A P. XXXVI.

Contra vana hominum iudicia.

I Fili, † iacta cor tuum firmiter in Domino, & humanū ne metuas iudicium, vbi te conscientia pium reddit & insontem. Bonum est & beatum taliter pati, nec hoc erit graue humili cordi, & Deo magis, quam sibi ipsi confidenti. Multi multa loquuntur, & ideo parua fides est adhibenda. Sed & omnibus satis esse, non est possibile. Et ^{1. Cor. 9.} si Paulus omnibus studuit in Domino ^{& 2.} placere, & omnibus omnia factus est: ^{Cor. 4.} tamen etiam pro minimo duxit, quod ^{& Col. 1.} ab humano die iudicatus fuerit.

2 Egit satis pro aliorum ædificatione & salute, quantum in se erat & poterat: sed ne ab aliis aliquando iudicare-

I s tur,

tur, vel non despiceretur, cohibere non potuit. Ideò totum Deo commisit, qui totum nouerat: & patientia ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendosa cogitantium, atque pro libitu suo quæque iactantium, se defendit. Respondit tamen

Act. 26 *Phil. 1.* interdum, ne infirmis, ex sua taciturnitate generaretur scandalum.

3. *Quis tu*, vt timeas à mortali homine? Hodie est, & cras non compa-
2. Mach ret. Deum time, & hominum terrores
2. non expauesces. Quid potest aliquis
in te verbis, aut iniuriis? Sibi potius
nocet, quam tibi: nec poterit iudicium
Dei effugere, quicumque est ille. Tu
Rom. 2. habe Deum præ oculis, & noli con-
& Cor. tendere verbis querulosis. Quod si ad
II. præsens tu videris succumbere, & con-
fusionem pati, quam non meruisti: ne
Heb. 12 indignaris ex hoc, neq; per impati-
tiam minuas coronam tuam: sed ad
me potius respice in cœlum, qui potens
sum eripere, ab omni confusione & in-
iuria, & vnicuique reddere secundum
opera sua.

CAP.

C A P. XXXVII.

*De pura & integra resignatione sui,
ad obtinendam cordis libertatem.*

Fili, † relinque te, & inuenies me, Domi-
nus.
Sta sine electione & omni pro-
prietate, & lucraberis semper. Nam &
adiicitur tibi amplior gratia, statim
ut te resignaueris, nec resumpseris.

* Domine, quotiens me resignabo, & seruus.
in quibus me telinquam? † Semper, & Domi-
nus.
omni hora: sicut in paruo, sic & in ma-
gno. Nihil excipio, sed in omnibus te
nudatum inueniri volo. Alioquin,
quomodo poteris esse meus, & ego
tuus: nisi fueris ab omni propria vo-
luntate, intus & foris spoliatus? Quan-
tò celerius hoc agis, tantò melius ha-
bebis: & quantò pleniùs & synceriùs,
tantò mihi plus placebis, & amplius
lucraberis.

2 Quidam se resignant, sed cum ali-
qua exceptione: non enim plenè Deo
confidunt, ideo sibi prouidere sat agunt.
Quidam etiam primò torum offerunt,
sed postea temptatione illatii, ad pro-
pria redeunt, ideo minime in virtute.

proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem , & iucundæ familiaritatis meæ gratiam , non pertingent : nisi integra resignatione , & quotidiana sui immolatione priùs facta : sine qua non stat, nec stabit vnio fruitiua.

Mat. 16 3 Dixi tibi sæpiissimè , & nunc iterùm dico . Relinque te, resigna te, & frueris magna interna pace . Da totum pro toto : nil exquire, nil repete: sta pure & inhæsitanter in me, & habebis me. Eris liber in corde, & tenebræ non concubant te. Ad hoc conare, hoc ora, hoc desidera : vt ab omni proprietate possis exspoliari , & nudus nudum Iesum sequi : tibi mori , & mihi æternaliter vivere . Tunc deficient omnes vanæ phantasie , conturbationes iniquæ , & curæ superfluæ . Tunc etiam recedet immoderatus timor , & inordinatus amor morietur.

Cap. xxxviii.

De bono regimine in externis , & recursu ad Deum , in periculis .

Domi- *I* Fili , t ad istud diligenter tendere
nus. debes, vi in omni loco & actione,
scilicet occupatione externa , sis intimus
liber,

liber, & tui ipsius potens, & sicut omnia
sub te, & tu non sub eis: ut sis Dominus
actionum tuarum & rector, non seruus
nec emptitius: sed magis exemptus ve-
rusque Hebræus, in sortem ac liberta-
tem transiens filiorum Dei: qui stant
super præsentia, & speculatur æterna:
qui trânsitoria sinistro intuentur oculo,
& dextro cœlestia: quos temporalia non
trahunt ad inhærendum, sed trahunt
ipsi magis ea ad benè seruendum:
prout ordinata sunt à Deo, & instituta
à summo opifice: qui nil inordinatum
in sua reliquit creatura.

2 Si etiam in omni euentu stas, non
in apparentia externa, nec oculo car-
nali lustras visa vel audita: sed mox in
qualibet causa, intras cum Moysè in *Exod. 33*
tabernaculum, ad consulendum Do-
minum: audies nōnumquam diuinum
responsum, & redies instructus de
multis præsentibus & futuris. Semper
enim Moyses, recursum habuit ad ta-
bernaculum, pro dubiis & quæstioni-
bus soluendis: fugitque ad orationis
adiutorium, pro periculis & improbi-
tatis hominum subleuandis. Sic & *Man. 6.*
tu configere debes, in cordis tui se-
cre-

Ios. 9. cretatum, ditinum intentius implorando suffragium. Propterea namque Iosue & filii Israel, à Gabaonitis leguntur decepti: quia os Domini prius non interrogauerunt, sed nimium creduli dulcibus sermonibus, falsa pietate delusi sunt.

C A P. XXXIX.

*Quod homo non sit importunus,
in negotiis.*

Domi- 1 Fili, † committe mihi semper cau-
nus. **F**iam tuam, ego benè disponam in
tempore suo. Exspecta ordinationem
meam, & senties inde profectum.
Seruus. * Domine, satis libenter tibi omnes
res committo, quia parum potest co-
gitatio mea proficere. Utinam non
multum adhærerem futuris euentibus,
sed ad beneplacitum tuum incunstan-
ter me offerrem.

Domi- 2 † Fili, sæpè homo rem aliquam ve-
nus. **F**ementer agitat, quam desiderat: sed
cum ad eam peruererit, aliter sentire
incipit: quia affectiones circa idem,
non sunt durabiles: sed magis de uno
ad aliud, impellunt. Non est ergo mi-
nimus

nimum , etiam in minimis , seipsum
relinquere.

3 Verus profectus hominis , est ab-
negatio sui ipsius : & homo abnegatus,
valdè liber est & securus . Sed antiquus ^{1. Pet. 3.}
hostis , omnibus bonis aduersans , à
tentatione non cessat : sed die noctuq;
graues molitur insidias , si fortè in la-
queum deceptionis , possit præcipita-
re incautum . Vigilate & orate , dicit ^{Mat. 26}
Dominus , vt non intretis in tentatio-
nem .

C A P. X L.

*Quod homo nihil boni ex se habet , & de
nullo gloriari potest.*

1 **D**omine , * quid est homo , quod servus.
memor es eius : aut filius ho- ^{Psal. 8.}
minis , quia visitas eum ? Quid prome-
ruit homo , vt dares illi gratiam tuam ?
Domine ; quid possum conqueri , si me
deseris ? aut quid iustè obtendere pos-
sum , si quod peto , non feceris ? Certè
hoc in veritate cogitare possum , &
dicere : Domine nihil sum , nihil pos-
sum , nihil boni ex me habeo ; sed in
omnibus deficio , & ad nihil semper
tendo . Et nisi à te fuero adiutus , &
interius

interius informatus, totus efficior tepidus & dissolutus.

Pſ. 101. 2 Tu autem Domine, semper idem ipſe es, & permanes in æternum semper bonus, iustus & sanctus, benè, iuste, ac sancte agens omnia, & dispones in sapientia. Sed ego, qui ad defectum sum magis pronus quam ad profectum, non sum semper in uno statu perdurans: quia septem tempora mutantur super me. Verumtamen citò melius fit, cum tibi placuerit, & manum porrexeris adiutricem: quia tu solus sine humano suffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare, ut vultus meus amplius in diuersa non mutetur, sed in te uno cor meum conuertatur, & quiescat.

3 Vnde, si benè scirem omnem humanam consolationem abiicere, siue propter deuotionem adipiscendā, siue propter necessitatem, qua compellor te querere, quia non est homo, qui me consoletur: tunc possem merito de gratia tua sperare, & de dono nouæ consolationis exultare.

4 Gratias tibi, vnde torum venit, quotiescūque mihi benè succedit. Ego autem

autem vanitas & nihilum ante te, inconstans homo & infirmus. Vnde ergo possum gloriari, aut cur appeto reputari? Numquid de nihilo? & hoc vanissimum est. Verè inanis gloria, mala pestis, vanitas maxima: quia à vera trahit gloria, & cælesti spoliat gratia. Dum enim homo complacet sibi, displicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, priuatur veris virtutibus.

5 Est autem vera gloria & exultatio *Abac. 3.*
sancta, gloriari in te & non in se: gaudere in nomine tuo, nō in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari, nisi propter te. Laudetur nomen tuum, *Pf. 112.*
non meum: magnificetur opus tuum, *Or. 113.*
non meum: benedicatur nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum. Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei: In te gloriabor & exultabo tota die, pro me autē nihil, nisi in infirmitatibus meis.

6 Quærant Iudæi gloriam, quæ ab *Iean. 5.*
innicem est: ego hanc requiram, quæ à solo Deo est. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuis comparata, vanitas est & stultitia.

210 DE IMITATIONE
titia. O veritas mea & misericordia
mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi
soli laus, honor, virtus, & gloria, per
infinita sæculorum sæcula.

CAP. XLI.

De contemptu omnis temporalis honoris.

Domi- 1 Ili, † noli tibi attrahere, si videoas
nus. **F** alios honorari & eleuari, te au-
tem despici & humiliari. Erige cor-
tuum ad me in cælum, & non con-
stabit te contemptus hominum in ter-
Seruus. ris. * Domine, in cæcitate sumus, &
vanitate citò seducimur. Si rectè me
inspicio, numquam mihi facta est in-
iuria ab aliqua creatura, vnde nec iustè
habeo conqueri aduersum te.

2 Quia autem frequēter & grauiter
peccavi tibi, meritò armatur contra
me omnis creatura. Mihi igitur iustè
debetur confusio & contemptus; tibi
autem laus, honor & gloria. Et nisi me
ad hoc præparauero, quod velim liben-
ter ab omni creatura despici & relin-
qui, atque penitus nihil videri, non
possum interius pacificari & stabiliri,
nec spiritualiter illuminari, neque ple-
nè tibi vniri.

CAP.

CAP. XLII.

Quod pax non est ponenda in hominibus.

1 **F**ili, si ponis pacem tuam cum Dominus aliqua persona, propter tuum sentire & conuiuere, instabilis eris & implicatus. Sed si recursum habes, ad semper viuentem & manentem veritatem, non contristabit amicus recedens aut moriens. In me debet amici dilectio stare: & propter me diligendus est, quisquis tibi bonus visus est, & multum charus in hac vita. Sine me non valet, nec durabit amicitia: nec est vera & munda dilectio, quam ego non copulo. Ita mortuus debes esse, talibus affectionibus dilectorum hominum, ut (quantum ad te pertinet) sine omni humano optares esse consortio. Tantò homo Deo magis appropinquat, quanto ab omni solatio terreno longius recedit. Tantò etiam altius ad Deum ascendit, quanto profundiùs in se descendit, & plus sibi ipsi vilescit.

2 Qui autem sibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in se venire impedit: quia gratia Spiritus sancti, cor humile r. Pet. 5.
Semper

semper quærit. Si scires te perfectè
annihilare, atq; ab omni creato amore
euacuare, tunc deberem in te cum ma-
gna gratia emanare. Quando tu respi-
cis ad creaturas, subtrahit tibi adspe-
ctus creatoris. Disce te in omnibus,
propter creatorē vincere, tunc ad diui-
nam valebis cognitionem pertingere.
Quantumcumque modicum sit, si in-
ordinatè diligitur & respicitur, retar-
dat à summo, & viciat.

CAP. XLIII.

Contra vanam & secularem scientiam.

Domi-
nus.

1. Cor. 4

Fili, † non te moueant, pulchra &
subtilia hominum dīcta. Non
enim est regnum Dei in sermone, sed
in virtute. Attende verba mea, quæ
corda accendunt, & mentes illumināt:
inducunt compunctionem, & variam
ingerunt consolationem. Numquam
ad hoc legas verbum, vt dīctior aut
sapientior possis videri. Stude morti-
ficationi vitiorum, quia hoc amplius
tibi proderit, quam notitia multarum
difficilium quæstionum.

2. Quum multa legeris & cognoue-
ris,

ris , ad vnum semper oportet redire principium . Ego sum , qui doceo hominem scientiam : & clariorem intelligentiam paruulis tribuo , quām ab homine possit doceri . Cui ego loquor , citō sapiens erit , & multū in spiritu proficiet . Væ eis , qui multa curiosa ab hominibus inquirunt , & de via mihi seruandi parūm curant . Veniet tempus , quando apparebit Magister magistrorum Christus , Dominus Angelorum , cunctorum auditurus lectiones , hoc est singulorum examinaturus conscientias . Et tunc scrutabitur Ierusalēm in lucernis , & manifesta erunt ^{Soph. 1.}
^{1. Cor. 4.} abscondita tenebrarum , tacebuntque argumenta linguarum .

3 Ego sum , qui humilem in puncto eleuo mentem : vt plures æternæ veritatis capiat rationes , quām si quis decem annis studiisset in scholis . Ego doceo sine strepitu verborum , sine confusione opinionum , sine fastu honoris , sine pugnatione argumētorum . Ego sum , qui doceo terrena despicere , præsentia fastidire , æterna quærere , æterna sapere : honores fugere , scādala sufferre , omnem spem in me ponere ,
extra

214 DE IMITATIONE
extra me nil cupere, & super omnia me
ardenter amare.

¶ Nam quidam amando me intimè,
didicit diuina, & loquebatur mirabi-
lia. Plus profecit in relinquendo om-
nia, quam in studendo subtilia. Sed
aliis loquor communia, aliis specialia;
aliquibus in signis & figuris dulciter
appareo, quibusdam verò in multo
lumine reuelo mysteria. Vna vox li-
brorum, sed non omnes æquè infor-
mat: quia intus sum doctor, veritas,
scrutator cordis, cogitationum intelle-
ctor, actionum promotor, distribuens
singulis, sicut dignum iudicauero.

CAP. XLIV.

De non attrahendo sibi res exteriores.

Domi-
nus.

Gal. 6.

Fili, † in multis oportet te esse in-
scium, & æstimare te tamquam
mortuum super terram, & cui totus
mundus crucifixus sit. Multa etiam
oportet surda aure pertransire, & quæ
tuæ pacis sunt magis cogitare. Vtius
est oculos à rebus displicentibus auer-
tere, & vnicuique suum sentire relin-
quere, quam contentiosis sermonibus
deser-

deseruire. Si benè steteris cum Deo, & eius iudicium adspexeris, facilius te victum portabis.

2 * O Domine, quonam venimus? Servus. Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæstu laboratur & curritur, & spirituale detrimentum in obliuionem transit, & vix serò redditur. Quod parum vel nihil prodest atten ditur, & quod summè necessarium est, negligēter præteritur: quia totus homo ad externa defluit, & nisi citò resipiscat, libens in exterioribus iacet.

C A P. X L V.

Quod omnibus non est credendum: & de facili lapsu verborum.

DA * mihi auxilium Domine de Seruus. tribulatione, quia vana salus Psal. 59. hominis: Quàm sæpè ibi non inueni fidem, ubi me habere putauis? Quotiens etiam ibi reperi, ubi minus præsumpsis? Vana ergo spes in hominibus, salus autem iustorum, in te D E u s . Benedictus sis Domine Deus meus in omnibus, quæ accidunt nobis. Infirmi sumus & instabiles, citò fallimur & permutamur.

2 Quis

2 Quis est homo, qui ita cautè & circumspectè in omnibus se custodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat?

Prou. 10. Sed qui in te Domine confidit, ac simplici ex corde quærit, non tam facilè labitur. Et si inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiam implicatus, citius per te eruetur, aut à te consolabitur: quia tu non deseres in te sperantem usque in finem. Rarus fidus amicus, in cunctis amici perseverans pressuris. Tu Domine, tu solus es fidelissimus in omnibus, & præter te non est alter talis.

3 O quam benè sapuit sancta illa anima, quæ dixit: Mens mea solidata est, & in Christo fundata. Si ita mecum foret, non tam facilè timor humanus me solicitaret, nec verborum iacula mouerent. Quis omnia præuidere, quis præcauere futura mala sufficit? Si præuisa sæpè etiam lædunt, quid improuisa nisi grauiter feriunt? Sed quare mihi misero nō melius prouidi? Cur etiam tam facilè aliis credidi? Sed homines sumus, nec aliud quam fragiles homines sumus, etiamsi angeli à multis

multis æstimamur & dicimur. Cui credam Domine? Cui, nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rursus: Omnis homo mendax, infirmus, instabilis, & labilis maximè in verbis: ita ut statim vix credi debeat, quod rectum in facie sonare videtur.

4 Quàm prudenter præmonuisti,
cauendum ab hominibus: & quia ini-
mici hominis, domestici eius: nec cre-
dendum, si quis dixerit: Ecce hîc, aut
Mich. 7.
ecce illic. Doctus sum damno meo, &
vtinam ad cautelam maiorem, & non
ad insipientiam mihi. Cautus esto (ait
quidā) cautus esto, serua apud te quod
dico. Et dum ego sileo, & abscondi-
tum credo, nec ille silere potest, quod
silendum petiit, sed statim prodit me
& se, & abiit. Ab huiusmodi fabulis &
incautis hominibus, protege me Do-
mine, ne in manus eorum incidam,
nec vñquam talia cōmittam. Verbum
verum & stabile da in os meum, & lin-
guam callidam longè fac à me. Quod
pati nolo, omnimodè cauere debeo.

5 O quàm bonum & pacificum de-
aliis silere, nec indifferenter omnia
credere, neque de facili vtteriū effari:

K

paucis

Prou. 25 paucis seipsum reuelare , te semper
& Esa. inspectorem cordis querere: nec omni
24. vento verborum circumferri , sed om-
 nia intima & externa , secundum pla-
 citum tuæ voluntatis , optare perfici.
Quàm tutum , pro conseruatione cæ-
 lestis gratiæ , humanam fugere appa-
 rentiam , nec appetere quæ foris admi-
 rationem videntur præbere : sed ea,
 tota sedulitate sectari , quæ vitæ emen-
 dationem dant & feruorem.

6 **Quàm** multis nocuit virtus scita,
 ac præproperè laudata? **Quàm** sanè
 profuit gratia silentio seruata in hac
 fragili vita , quæ tota tentatio fertur &
 militia?

C A P . X L V I .

*De confidentia in Deo habenda , quando
 insurgunt verborum iacula.*

Dñs. **I** Fili, † sta firmiter , & spera in me.
Ps. 36. Quid enim sunt verba , nisi ver-
 ba? Per aërem volant , sed lapidem non
 lædunt . Si reus es , cogita quod libeter
 emendare te velis . Si nihil tibi cōscius
 es , pensa quod velis libenter pro Deo
 hoc sustinere . Parum satis est , ut vel
 verba

verba interdum sustineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales. Et quare tam parua tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis es, & homines magis quam oportet attendis? Nam quia despici metuis, reprehendi pro excessibus, non vis, & excusationum umbracula queris.

2 Sed inspice te melius, & agnosces, quia viuit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus. Cum enim bassari refugis, & confundi pro defectibus, constat utique, quod nec verus humilis sis, nec vere mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus. Sed audi verbū meū, & non curabis decem millia verba hominum. Ecce, si cuncta contra te dicerentur, quae fingi malitissimè possent: quid tibi nocerent, si omnino transire permetteres, nec plusquam festucā perpenderes? Num- Mat. 10
& Luke 11

quid vel vnum capillum tibi extrahere possent?

3 Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo mouetur vituperationis. Qui autem in me confidit, nec proprio iudicio stare appetit, absque humano terrore erit.

K 2 Ego

Psal. 7. Ego enim sum iudex, & cognitor omnium secretorum: ego scio, qualiter res acta est, ego iniuriantem noui & sustinentem. A me exiit verbum istud,

Lucas 2. me permittente hoc accidit, ut reuelentur ex multis cordibus cogitationes.

Ego reum & innocentem iudicabo, sed occulto iudicio vtrumque ante probare volui.

4 Testimonium hominum sæpè faliit: meum iudicium verum est, stabit, & non subuertetur. Latet plerumque, & paucis ad singula patet: numquam tamen errat, nec errare potest, etiam si oculis insipientium non rectum videatur. Ad me ergo currendum est in omni iudicio, nec proprio innitendum

Prov. 12. arbitrio. Iustus enim non conturbabitur, quidquid à Deo ei acciderit. Etia si iniuste aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit. Sed nec vanè exultabit, si per alios rationabiliter excusetur. Pensat namque, quia ego

Psal. 7. sum scrutans corda & renes, qui non
& Apo- iudico secundùm faciem & humanam
cat. 2. apparentiam. Nam sæpè in oculis meis
 reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur laudabile.

5 * D.

S * Domine Deus, iudex iustè, fortis Seruus.
 & patiens, qui hominum nosti fragili-
 tatem & prauitatē, esto robur meum,
 & tota fiducia mea, non enim mihi
 sufficit conscientia mea. Tu nosti, quod
 ego non noui: & ideo in omni repre-
 hensione humiliare me debui, & man-
 suetè sustinere. Ignosce quoque mihi
 propitius, quotiens sic non egi, & dona
 iterūm gratiam amplioris sufferentiae.
 Melior est enim mihi tua copiosa mi-
 sericordia, ad consequitionem indul-
 gentiae: quam mea opinata iustitia, pro
 defensione latentis conscientiae. Et si 1. Cor. 4
 nihil mihi conscius sum, tamen in hoc
 iustificare me non possum: quia remo-
 ta misericordia tua, non iustificabitur
 in conspectu tuo omnis viuens.

Ps. 142.

C A P. XLVII.

*Quod omnia grauiæ, pro æterna vita sunt
 tolerandi.*

Fili, † non te frangat labores, quos Domi-
 nus. Assumpsisti propter me, nec tri-
 bulationes te deiiciant usquequaque;
 sed mea promissio, in omni euentu te
 roboret & consoletur. Ego sufficiens
 K 3 sum,

sum , ad reddendum supra omnem modum & mensuram . Non diu h̄ic laborabis , nec semper grauaberis doloribus . Exspecta paulisper , & vibebis celerem finem malorum . Veniet vna hora , quando cessabit omnis labor & tumultus . Modicum est & breue , omne quod transit cum tempore .

Mat. 20. 2 Age , quod agis : fideliter labora in vinea mea , ego ero merces tua . Scribe , lege , canta , gemitate , ora , sustine viriliter contraria : digna est his omnibus , & maioribus præliis , vita æterna . Veniet pax in die vna , quæ nota est Domino ; & erit , non dies neq; nox huius scilicet temporis , sed lux perpetua , claritas infinita , pax firma , & requies se-

Rom. 7. cura . Non dices tunc : *Quis me liberabit de corpore mortis huius?* Nec clavis mabis : *Hei mihi , quia incolatus meus prolongatus est : quoniam præcipitabitur mors , & salus erit indefectiva;* anxietas nulla , iucunditas beata , societas dulcis & decora .

Sap. 3. 3 O si vidisses Sanctorū in cælo coronas perpetuas , quanta quoque nunc exultant gloria , (qui huic mundo olim contempribiles , & quasi vita ipsa in-

¶ 5.

digni

digni putabantur) profectò te statim
humiliares vsque ad terram , & affe-
ctares potius omnibus subesse , quām
vni præesse : nec huius vitæ latos dies
concupisceres , sed magis pro Deo tri-
bulari gauderes : & pro nihilo inter
homines computari , maximum lu-
crum duceres.

4 O si tibi hæc saperent , & profun-
dè ad cor transirent , quomodo auderes
vel semel conqueri ? Nōnne pro vita
æterna , cuncta laboriosa sunt toleran-
da ? Non est paruum quid , perdere aut
lucrari regnum Dei . Leua igitur faciem
tuam in cælum . Ecce ego , & omnes
Sancti mei mecum , qui in hoc sèculo
magnum habuere certamen , modò
gaudent , modò consolantur , modò se-
curi sunt , modò requiescent , & sine
fine mecum in regno patris mei per-
manebunt .

C A P . X L V I I I .

*De die æternitatis , & huius vita
angustiis .*

I O Supernæ * ciuitatis māsio bea- Seruus.
tissima : O dies æternitatis cla-
tissima : quam nox non obscurat , sed Apoc. 21

K 4 summ2

summa veritas semper irradiat , dies
semper læta , semper secura , & num-
quam statum mutans in contraria . O
vtinam dies illa illuxisset , & cuncta
hæc temporalia finē accepissent . Lucet
quidē Sanctis perpetua claritate splen-
dida , sed non nisi à longè & per specu-
lum peregrinantibus in terra .

2. Norunt cæli ciues , quām gaudiosa
sit illa : gemunt exules filij Euæ , quod
Job 7. amara & tædiosa sit ista . Dies huius
temporis parui & mali , pleni doloribus
& angustiis : vbi homo multis peccatis
inquinatur , multis passionibus irreti-
tur , multis timoribus stringitur , multis
curis distenditur , multis curiositatibus
distrahitur , multis vanitatibus impli-
catur , multis erroribus circumfundit-
ur , multis laboribus atteritur , tenta-
tionibus grauatur , delitiis eneruatur ,
egestate cruciatur .

Rom. 7. 3 O quando finis horum malorum :
quando liberabor à misera seruitute

Psal. 70. vitiorum ? quando memorabor Do-
mine tui solius ? quando ad plenum
lætabor in te ? Quando ero sine omni
impedimento in vera libertate , sine
omni grauamine mentis & corporis ?

Quan-

Quando erit pax solida, pax imperturbabilis & secura, pax intus & foris, pax ex omni parte firma? Iesu bone, quando stabo ad videndum te? quando contemplabor gloriā regni tui, quando eris mihi omnia in omnibus? O quando ero tecum in regno tuo, quod præparasti dilectis tuis ab æterno? Relictus sum pauper & exul in terra hostili, ubi bella quotidiana, & infortunia maxima.

4 Consolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te suspirat omne desiderium meum. Nam onus mihi totum est, quidquid hic mundus offert ad solatium. Desidero te intimè frui, sed nequeo apprehendere. Opto inhærere cælestibus, sed deprimunt res temporales, & immortificatæ passiones. Mente omnibus rebus superesse Rom. 7. volo, carne autem inuitè subesse cogor. Et 8. Sic ego homo infelix mecum pugno, & factus sum mihi metipsi grauis, dum spiritus sursum, & caro querit esse deorsum.

5 O quid intus patior, dum mente cælestia tracto, & mox carnaliū turba occurrit oranti. Deus meus, ne elonge- Psal. 70

K 5 ris à

sis à me , neque declines in ira à seruo tuo . Fulgura coruscationem tuam , & dissipa eas : emitte sagittas tuas , & conturbentur omnes phantasię inimici . Recollige sensus meos ad te : fac me obliuisci omnium mundanorum : da citò abiucere , & contemnerephantasimata vitiorum .. Succurre mihi æterna Veritas , vt nulla me moueat vanitas . Adueni cælestis suauitas , & fugiat à facie tua omnis impuritas . Ignosce quoque mihi , & misericorditer indulge , quotiens præter te aliud in oratione revoluo . Confiteor etenim verè , quia valdè distractè me habere confueui . Nam ibi multotiens non sum , vbi corporaliter sto aut sedeo : sed ibi magis sum , quò cogitationibus feror . Ibi sum , vbi cogitatio mea est . Ibi est frequenter cogitatio mea , vbi est quod amo . Hoc mihi citò occurrit quod naturaliter delectat , aut ex vsu placet .

Mat: 6. 6 Vnde tu Veritas apertè dixisti: Vbi enim est thesaurus tuus , ibi est & corrūm . Si cælum diligo , libenter de cælestibus penso . Si mundū amo , mundi felicitatibus congaudeo , & de aduersitatibus eius tristor . Si carnem diligo , quæ

quæ carnis sunt sæpè imaginor. Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector. Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto. Sed beatus ille homo, qui propter te Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiscentias carnis fero spiritus crucifigit: ut serenata conscientia, puram tibi orationem offerat, dignusque sit angelicis interesse choris, omnibus terrenis foris & intus exclusis.

Mat. 19:

CAP. XLIX.

De desiderio eternæ vite, & quanta sine certantibus bona promissa.

Fili, t cùm tibi desiderium æternæ beatitudinis desuper infundimus. Domi-
næ beatitudinis desuper infundi nus.
fentis, & de tabernaculo corporis exire
concupiscis, vt claritatem meam sine
vicissitudinis umbra contemplari pos-
sis: dilata cor tuum, & omni desiderio
hanc sanctam inspirationem suscipe.
Redde amplissimas supernæ bonitati
gratias, quæ tecum sic dignanter agit,

K 6. cle-

clementer visitat, ardenter excitat, potenter subleuat, ne proprio pondere ad terrena labaris. Neque enim hoc cogitatu tuo, aut conatu accipis, sed sola dignatione supernæ gratiæ & diuini adspectus: quatenus in virtutibus & maiori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihiique toto cordis affectu adhærere, ac ferventi voluntate studeas deseruire.

2 Fili, sæpè ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascendit. Sic & aliquorum desideria ad cælestia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non sunt. Idcirco nec omnino purè pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt. Tale est & tuum sæpè desiderium, quod insinuasti fore tam importunum. Non enim est hoc purum & perfectum, quod propriam commoditate est infectum.

3 Pete, non quod tibi est delectabile & commodum, sed quod mihi est acceptabile atque honorificum: quia si rectè iudicas, meam ordinationem, tuo desiderio & omni desiderato, præferre debes ac sequi. Noui desiderium tuum, & frequentes gemitus audiui.
Iam

Iam velles esse in libertate gloriæ filiorum Dei : iam te delectat domus æterna & cælestis patria gaudio plena , sed nondum venit hora ista : sed est adhuc *Iob 7.*
aliud tempus scilicet tempus belli,
tempus laboris & probationis . Optas
summo repleti bono , sed non potes
hoc assequi modò . Ego sum : expecta
me (dicit Dominus) donec veniat
regnum Dei.

4 Probandus es adhuc in terris , & in multis exercitandus . Consolatio tibi interdum dabitur , sed copiosa satietas non concedetur . Confortare igitur , & *Iosue 1.*
estò robustus , tam in agendo quam in
paciendo naturæ contraria . Oportet te *Eph. 4.*
nouum induere hominem , & in alterum virum mutari . Oportet te sèpè
agere , quod non vis : & quod vis , oportet relinquere . Quod aliis placet , pro-
cessum habebit : quod tibi placet , vltra
non proficiet . Quod alij dicunt , au-
diatur : quod tu dicis , pro nihilo com-
putabitur . Petent alij , & accipient ; tu
petes , nec impetrabis .

5 Etuntalij magni in ore hominum ,
de te autem tacebitur . Aliis hoc vel illud
committetur , tu autem ad nihil utilis
iudi-

iudicaberis. Propter hoc natura quandoque contrastabitur, & magnum, si silens portaueris. In his & similibus multis, probari solet fidelis Domini seruus: qualiter se abnegare, & in omnibus frangere quiuerit. Vix est aliquid tale, in quo tantundem mori indiges, sicut videre & pati, quae voluntati tuae aduersa sunt: maximè autem, cum disconuenientia, & quae minus utilia tibi apparent, fieri iubentur. Et quia non audes resistere altiori potestati, sub dominio constitutus: ideo durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium sentire, omittere.

6 Sed pensa fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnum: & non habebis inde grauamen, sed fortissimum patientiam tuam solamen. Nam & pro modica haec voluntate, quam nunc sponte deseris, habebis semper voluntatem tuam in caelis. Ibi quippe inuenies omne, quod volueris: omne, quod desiderare poteris. Ibi aderit tibi totius facultas boni, sine timore amittendi. Ibi voluntas tua una semper tecum, nil cupiet extraneum vel priuatum. Ibi nullus resisteret tibi,

tibi, nemo de te conqueretur, nemo impedit, nihil obuiabit: sed cuncta desiderata simul erunt præsentia, totumque effectum tuum reficient, & adimplebunt usque ad summum. Ibi reddam gloriam, pro contumelia persa: pallium laudis, pro mœrore: pro loco nouissimo, sedem regni in secula. Ibi apparebit fructus obediæ, gaudet labor pœnitentiæ, & humiliis subiectio coronabitur gloriosè.

7 Nunc ergo inclina te humiliter, sub omniū manibus: nec sit tibi curæ, quis hoc dixerit vel iussérit. Sed hoc magnoperè curato, ut siue prælatus, seu iunior, aut æqualis, aliquid à te exposerit vel innuerit, pro bono totum accipias, & syncera voluntate studeas adimplere. Quærat aliis hoc, aliis illud: glorietur ille in illo, & iste in isto, laudeturque millies mille: tu autem nec in isto, nec in illo, sed in tui ipsius gaude contemptu, & in mei solius beneplacito ac honore. Hoc optandum est tibi, ut siue per vitam, siue per mortem, Deus semper in te glorificetur.

C. A.

CAPVT L.

*Qualiter homo desolatus, se debet in manus
Dei offerre.*

Seruus. I **D**omine* Deus sancte pater, sis
nunc & in æternū benedictus:
quia sicut vis, sic factum est: & quod
facis, bonum est. Lætetur in te seruus
tuus, non in se, nec in aliquo alio: quia
tu solus lætitia vera, tu spes mea &
corona mea, tu gaudium meum & honor
1. Cor. 4 meus, Domine. Quid habet seruus
tuus, nisi quod à te accepit, etiam sine
merito suo? Tua sunt omnia, quæ de-
Psal. 87 disti & quæ fecisti. Pauper sum, & in
laboribus meis à iuuentute mea: &
contristatur anima mea nonnumquam
usque ad lachrymas: quandoque etiam
conturbatur ad se, propter imminen-
tes passiones.

2 Desidero pacis gaudium, pacem
filiorum tuorum flagito, qui in lumine
consolationis à te pascuntur. Si das
pacem, si gaudium sanctum infundis,
erit anima serui tui plena modulatio-
ne, & deuota in laude tua. Sed si te
subtraxeris, sicut sèpissimè soles, non
poterit

poterit currere viam mandatorū tuorum : sed magis ad tundendum pectus genua eius incuruantur , quia non est illi sicut heri & nudiustertius , quando splendebat lucerna tua super caput eius , & sub vmbra alarum tuarū protegebatur à temptationibus irruentibus.

3 Pater iuste & semper laudande, venit hora vt probetur seruus tuus. Pater amande, dignum est , vt hac hora patiatur pro te aliquid seruus tuus. Pater perpetuò venerande, venit hora, quam ab æterno preſciebas affuturam: vt ad modicum tempus succumbat foris seruus tuus , viuat verò semper apud te intus. Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, passionibus conteratur & languoribus : vt iterùm tecum in aurora nouæ lucis resurgat , & in cœlestibus clarificetur. Pater sancte, tu sic ordinasti, & sic voluisti : & hoc factum est , quod ipse præcepisti.

4 Hæc est enim gratia ad amicum tuum , pati & tribulari in mundo pro amore tuo , quotiescumque , & à quocumque id permiseris fieri. Sine confilio & prouidentia tua , & sine causa, nihil

Ps. 118. nihil fit in terra . Bonum mihi, Domine, quod humiliasti me : vt discam iustificationes tuas , & omnes elationes cordis, atque presumptio[n]es abiiciam. Vtile mihi, quod confusio cooperuit faciem meam : vt te potius , quam homines , ad consolandum requiram. Didici etiam ex hoc, inscrutabile iudicium tuum expauescere : qui affligis iustum cum impio, sed non sine aequitate & iustitia.

5 Gratias tibi ago, quia non pepercisti malis meis, sed attriuisti me verbibus amaris, infligens dolores, & immittens angustias foris & intus. Non est, qui me consoletur ex omnibus, qui sub caelo sunt, nisi tu Domine Deus meus , caelstis medicus anima-

Tob. 13. rum : qui percutis & sanas, ducis ad

Ps. 17. inferos & reducis . Disciplina tua super me, & virga tua ipsa docebit.

6 Ecce pater dilecte, in manibus tuis sum ego, sub virga correctionis tue inclino: percutere dorsum meum, & collum meum , vt incuruem ad voluntatem tuam , tortuositatem meam . Fac me piu[m] & humilem discipulum, sicut bene facere consueisti, vt ambulem

ad

ad omnem nutum tuum. Tibi me, & omnia mea, ad corrigendum commando: melius est hic corripi, quam in futuro. Tu scis omnia & singula, & nil te latet in humana conscientia. Antequam fiant, nosti vētura; & non opus est tibi, ut quis te doceat, aut admoneat de his quae geruntur in terra. Tu scis, quid expedit ad profectū meum, & quantum deseruit tribulatio, ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecum desideratum beneplacitū tuum, & ne despicias peccaminosam vitam meam, nulli melius nec clarius, quam tibi soli notam.

7 Da mihi Domine scire, quod sciendum est: hoc amare, quod amandum est: hoc laudare, quod tibi summè placet: hoc reputare, quod tibi pretiosum apparet: hoc vituperare, quod oculis tuis sordeſcit. Non me ſinas secundūm visionem oculorum exteriorum iudicare: neqne ſecundūm auditum aurium hominum imperitorum ſententiare: ſed in iudicio vero, de visibilibus & spiritualibus discernere, atque super omnia voluntatem beneplaciti tui, ſemper inquire.

8 Fal-

8 Falluntur sæpè hominum sensus
in iudicando: falluntur & amatores
sæculi, visibilia tantummodo amando.
Quid est homo inde melior, quia re-
putatur ab homine maior? Fallax fal-
lacem, vanus vanum, cæcus cæcum,
infirmus infirmum, decipit dum exal-
tat: & veraciter magis confundit, dum
inaniter laudat. Nam quantum vnu-
quisque est in oculis tuis, tantum est,
& non amplius, ait humilis sanctus
Franciscus.

C A P . L I .

*Quòd humilibus insistendum est operibus,
cùm deficitur à summis.*

Dñs.

1 **F**ili, † non vales semper in feruen-
tiori desiderio vittatum stare,
nec in altiori gradu contemplationis
consistere: sed necesse habes interdum,
ob originalem corruptelam, ad infe-
riora descendere: & onus corruptibilis
vitæ, etiam inuitè, & cum tædio, por-
tare. Quamdiu mortale corpus geris,
tædium senties, & grauamen cordis.
Oportet ergo sæpè in carne, de carnis
onere gemere: eo quòd non vales spi-
ritua-

ritualibus studiis, & diuinæ contemplationi indesinenter inhærere.

2 Tunc expedit tibi ad humilia & exteriora opera configere, & in bonis actibus te recreare: aduentum meum & supernam visitationem, firma confidentia expectare: exilium tuum, & ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterum à me visiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris. Nam faciam te laborum obliuisci, & interna quiete perfungi. Expandam coram te prata Scripturarum, ut dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum. Et dices: Non sunt condignæ Rom. 8. passiones huius temporis, ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis.

CAP. LII.

Quod homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus reum.

Domine,* non sum dignus con- Seruus.
solatione tua, nec aliqua spiri-
tuali visitatione: & ideo iustè tecum
agis, quando me inopem & desolatum
relinquis. Si enim ad instar maris
lachrymas fundere possem, adhuc
con-

238 DE IMITATIONE
consolatione tua dignus non essem,
Vnde nihil dignus sum, quām flagella-
ri & puniri : quia grauiter & sāpē te
offendi , & in multis valdē deliqui.
Ergo vera pensata ratione, nec minima
sum dignus consolatione . Sed tu cle-
mens & misericors Deus , qui non vis
perire opera tua , ad ostendendum di-
uitias bonitatis tuæ in vasa misericor-
diæ, etiam præter omne proprium me-
ritum, dignaris consolari seruum tuum
supra humanum modum . Tuæ enim
consolations , non sunt sicut humanæ
confabulationes.

2 Quid egi Domine , vt mihi con-
ferres aliquam cælestem consolatio-
nem ? Ego nihil boni me egisse recolo,
sed semper ad vitia pronum , & ad
emendationem pigrum fuisse . Verum
Iob 9. est, & negare non possum. Si aliter di-
cerem, tu stares contra me , & non esset
qui defenderet . Quid merui pro pec-
catis meis , nisi infernum, & ignem
æternum ? In veritate confiteor, quo-
niā dignus sum omni ludibrio &
contemptu , nec decet me inter tuos
deuotos commemorari . Et licet hoc
xgrè audiam , tamen aduersum me,

pro

pro veritate, peccata mea arguam, ut
facilius misericordiam tuam merear
impetrare.

5 Quid dicam reus, & omni confu-
sione plenus? Non habeo os loquendi,
nisi hoc tantum verbum: Peccavi Do- Psal. 51.
mine, peccavi: miserere mei, ignosce
mihi. Sine me paululum, ut plangam Job 10.
dolorem meum, antequam vadam ad
tefram tenebrosam, & opertam mortis
caligine. Quid tam maximè à reo &
misero peccatore requiris, nisi ut con-
teratur, & humiliet se pro delictis suis?
In vera contritione & cordis humilia-
tione, nascitur spes venia, reconciliatur
perturbata conscientia, reparatur gra-
tia perdita, tuetur homo à futura ira,
& occurunt sibi mutuò in osculo san-
cto, Deus & pœnitens anima.

4 Humilis peccatorum contritio, Psal. 50.
acceptabile tibi est Domine sacrificium,
longè suauius odorans in conspectu
tuo, quam thuris incensum. Hac, est Luca 7.
gratum etiam vnguentum, quod sacris
pedibus tuis infundi voluisti: quia cor Pf. 50.
contritum & humiliatum, numquam
despexit. Ibi est locus refugij, à facie
ire inimici. Ibi emendatur & abluitur,
quid-

240 DE IMITATIONE
quidquid aliunde contractum est &
inquinatum.

CAP. LIII.

*Quod gratia Dei, non miscetur terrena
sapientibus.*

Domi-
nus.

1. **F**illi, † pretiosa est gratia mea, non patitur se misceri extraneis rebus, nec consolationibus terrenis. Ab iicere ergo oportet omnia impedimenta gratiae, si optas eius infusionem suscipere. Pete secretum tibi, ama solus habitare tecum, nullius require confabulationem: sed magis ad Deum deuotam effunde precem, ut compunctam teneas mentem, & puram conscientiam. Totum mundum nihil astigma: Dei vacationem, omnibus exterioribus antepone. Non enim poteris mihi vacare, & in transitoriis pariter delectari. A notis & à charis oportet elongari, & ab omni temporali solatio 1. Pet. 2. mentem tenere priuatam. Sic obsecrat B. Apostolus Petrus, ut tamquam aduenas & peregrinos in hoc mundo se contineant Christi fideles.

2. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mun-

mundo. Sed sic segregatum cor habere ab omnibus, æger neandum capit animus, nec animalis homo nouit interni hominis libertatem. Attamen si verè velit esse spiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis quam propinquis: & à nemine magis cauere, quam à seipso. Si temetipsum perfectè vice-ris, cætera facilius subiugabis. Perfecta victoria est, de semetipso triumphare. Qui enim semetipsum subiectum tenet, ut sensualitas rationi, & ratio in cunctis obediatur mihi, hic verè victor est sui, & Dominus mundi.

3 Si ad hunc apicē scandere gliscis, oportet viriliter incipere, & securim ad radicem ponere, ut euellas & destruas occultam inordinatam inclinationem ad te ipsum, & ad omne priuatum & materiale bonum. Ex hoc vitio, quod homo semetipsum nimis inordinate diligit, penè totum pendet, quidquid radicaliter vincendum est. Quod deuicto & subacto malo, pax magna, & tranquillitas erit continuò. Sed quia pauci sibiipsis perfectè mori laborant, nec plenè extra se tendunt, propterea in se implicati remanent,

L

nec

nec supra se in spiritu eleuari possunt.
Qui autem liberè mecum ambulare
desiderat, necesse est, ut omnes prauas
& inordinatas affectiones suas morti-
ficet, atque nulli creaturæ, priuato
amore, concupiscenter inhæreat.

C A P . L I I I L .

De diuersis motibus naturæ, & gratie,

Domi- I **F**illi, + diligéter aduerte motus na-
turae & gratie, quia valdè contra-
riè & subtiliter mouentur: & vix, nisi
à spirituali & intimè illuminato ho-
mene, discernuntur. Omnes quidem
bonum appetunt, & aliquid boni in
suis dictis vel factis prætendunt, ideo
sub specie boni multi falluntur. Natura
callida est, & multos trahit, illaqueat,
& decipit, & se semper pro fine habet.
Sed gratia simpliciter ambulat, & ab
omni specie mala declinat: fallacias
non prætendit, & omnia purè propter
Deū agit, in quo & finaliter requiescit.

2 Natura inuitè vult mori, nec pre-
mi, nec superari, nec subesse, nec spōle-
subiugari. Gratia verò studet mortifi-
cationi propriæ, resistit sensualitatii,
quærit

quærit subiici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi: sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, sed sub Deo semper viuere, stare, & esse: atque propter Deum, omni humanae creaturæ humiliter parata est inclinari. Natura pro suo commode laborat, & quid lucri ex alio sibi proueniat, attendit. Gratia autem, non quid sibi utile & commodum sit, sed quod multis proficiat magis considerat. Natura libenter honorem & reuerentiam accipit: Gratia vero omnem honorem & gloriam, Deo fideliter attribuit.

3 Natura confusionem timet & contemptum: Gratia autem gaudet pro nomine Iesu pati contumeliam. Natura otium amat, & quietem corporalem: Gratia vero vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem. Natura quærit habere curiosa & pulchra, abhorret vilia & grossa: Gratia vero, simplicibus delectatur & humilibus, aspera non aspernatur, nec vetustis refugit indui pannis. Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatur leui iniuria verbo: Sed gratia attendit æterna,

non inhæret temporalibus , nec in perditione rerum turbatur , neque verbis durioribus acerbatur : quia thesaurum suum & gaudium in cælo , vbi nil perit , constituit.

4 Natura cupida est , & libentiū accipit , quām donat , amat propria & priuata : Gratia autēm pia est & communis , vitat singularia , contentatur paucis , beatius dare iudicat quām accipere . Natura inclinat ad creaturas , ad carnem propriam , ad vanitates & discursus : Sed gratia trahit ad Deum & ad virtutes : renūtiat creaturis , fugit mundum , odit carnis desideria , restringit euagationes , erubescit in publico apparere . Natura libenter aliquod solatium habet externum , in quo delectetur ad sensum : Sed gratia , in solo Deo quærit consolari , & in summo bono super omnia visibilia delectari .

5 Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium , nihil gratis facere potest , sed aut æquale , aut melius , aut laudem , vel fauorem pro beneficiis consequi sperat : & multum ponderari sua gesta & dona cōcupiscit . Gratia verò , nil temporale quærit , nec aliud

aliud præmium quām Deum solum,
pro mercede postulat : nec amplius de
temporalibus necessariis desiderat, nisi
quantum hæc sibi ad assequutionem
æternorum valeant deseruire.

6 Natura gaudet de amicis multis &
propinquis, gloriatur de nobili loco,
& ortu generis : arridet potentibus,
blāditur diuitibus, applaudit sibi simi-
libus. Gratia autem, & inimicos diligit,
nec de amicorum turba extollitur ; nec
locum, nec ortum natalium reputat,
nisi virtus maior ibi fuerit: fauet magis
pauperi quām diuti, compatitur plus
innocenti quām potenti , congaudet
veraci non fallaci : exhortatur semper
bōdos , meliora charismata æmulari,
& filio Dei per virtutes assimilari .
Natura de defectu & molestia citò
conqueritur : Gratia constanter fert
inopiam.

7 Natura omnia ad se reflectit, pro
se certat & arguit . Gratia autem ad
Deum cuncta reducit , vnde origina-
liter emanant : nihil boni sibi ascribit,
nec arroganter præsumit ; non conten-
dit, nec suam sententiam aliis præfert :
sed in omni sensu & intellectu, æternæ

L 3 sapien-

sapientiæ ac diuino examini, se submittit. Natura appetit scire secreta, & noua audire: vult exteriùs apparere, & multa per sensus experiri: desiderat agnoscere & agere, vnde laus & admiratio procedit. Sed gratia nō curat noua, nec curiosa percipere: quia totum hoc de vetustate corruptionis est ortum, cùm nihil nouum & durabile sit super terram. Docet itaq; sensus restringere, vanam complacentiam & ostentationem deuitare, laudanda & dignè miranda, humiliter abscondere, & de omnire, & in omni scientia, utilitatis fructum, atque Dei laudem & honorem querre. Non vult se nec sua praedicari, sed Deum in donis suis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8 Hæc gratia supernaturale lumen, & quoddam Dei speciale donum est, & propriè electorum signaculum, & pignus salutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cœlestia amanda sustollit, & de carnali spiritualem efficit. Quantò igitur natura amplius premitur & vincitur, tantò maior gratia infunditur, & quotidie nouis visitationibus

ribus interior homo, secundum im-
ginem Dei, reformatur.

C A P. L V.

*De corruptione naturae, & efficacia
gratis diuinae.*

Domine * Deus meus, qui me Seruus.
creasti ad imaginem & simili- Gen. 1.
tudinem tuam, concede mihi hanc gra-
tiam, quam ostendisti tam magnam,
& necessariam ad salutem: ut vincam
pessimam naturam meam, trahentem
ad peccata & in perditionem. Sentio Rom. 7.
enim in carne mea legem peccati, con-
tradicentem legi mentis meæ, & capti-
uum me ducentem ad obediendum
sensualitati in multis: nec possum resi-
stere passionibus eius, nisi assistat tua
sanctissima gratia, cordi meo ardenter
infusa,

2 Opus est gratia tua, & magna gra-
tia: ut vincatur natura, ad malum sem-
per prona ab adolescentia sua. Nam Gen. 8.
per primum hominem Adam lapsa, &
vitiata per peccatum, in omnes homi-
nes pœna huius maculæ descendit: ut
ipsa natura, quæ benè & recta à te
condita fuit, pro vitio iam, & infirmi-

L 4 tate

tate corruptæ naturæ ponatur, eò quod motus eius sibi relictus, ad malum & inferiora trahat. Nam modica vis, quæ remansit, est tamquam scintilla quædam latens in cinere. Hæc est ipsa ratio naturalis, circumfusa magna caligine, adhuc iudicium habens boni & mali, veri falsiq; distantiam, licet impotens sit adimplere omne quod approbat, nec pleno iam lumine veritatis, nec sanitate affectionum suarum potiatur.

Rom. 7.
3. Hinc est Deus meus, quod condelector legi tuæ secundùm interiorem hominem, sciens mandatū tuum fore bonum, instum & sanctum, arguens etiam omne malum, & peccatum fugiendum. Carne autem seruio legi peccati, dum magis sensualitati obedio, quam rationi. Hinc est, quod velle bonum mihi adiacet, perficere autem non inuenio. Hinc sæpè multa bona propono, sed quia gratia deest ad adiuuandum infirmatem meam, ex leui resistentia resilio & deficio. Hinc accedit, quod viam perfectionis agnosco, & qualiter agere debeam, clare satis video: sed propriæ corruptionis pondere pressus, ad perfectiora nō assurgo.

4. O quam

4 O quām maximē est mihi necessaria, Domine tua gratia , ad inchoandū bonum , ad proficiendum, & ad perficiendum . Nam sine ea nihil possum Ioan. 15 facere : omnia autem possum in te, confortante me gratia . O verè cælestis gratia , sine qua nulla sunt propria merita , nulla quoque dona naturæ ponderanda. Nihil artes, nihil diuitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo : nihil ingenium vel eloquentia , valent apud te Domine sine gratia . Nam dona naturæ , bonis & malis sunt communia: electorum autem proprium donum est gratia siue dilectio, qua insigniti, digni habentur vita æterna . Tantum eminet hæc gratia , vt nec donum prophetiæ, nec signorum operatio, nec quantalibet alta speculatio , aliquid æstimetur sine ea . Sed neque fides, neque spes, 1. Cor. neque aliæ virtutes, tibi acceptæ sunt 13. sine charitate & gratia.

5 O beatissima gratia, quæ pauperem spiritu, virtutibus diuitem facis: & diuitem multis bonis , humilem corde reddis. Veni descende ad me, reple me manè consolatione tua, ne deficiat prælassitudine & ariditate mentis anima

L s mea.

mea. Obscro Domine, vt inueniam
gratiam in oculis tuis : sufficit enim
mihi gratia tua, cæteris non obtentis,
Ps. 22. quæ desiderat natura. Si fuero tentatus
& vexatus tribulationibus multis, non
timebo mala, dum mecum fuerit gra-
tia tua. Ipsa fortitudo mea, ipsa consil-
lium confert & auxilium. Cunctis
hostib[us] potentior est, & sapientior
vniuersis sapientibus.

G. Magistra est veritatis, doctrix di-
scipline, lumen cordis, solamen presu-
ræ, fugatrix tristitiae, ablatrix timoris,
nutrix deuotionis, productrix lachry-
marum. Quid sum sine ea, nisi aridum
lignum, & stirps inutilis ad eiiciendū?
Tua ergo me Domine gratia semper
præueniat, & sequatur, ac bonis operi-
bus iugiter præstet esse intentum, per
Iesum Christum filium tuum. Amen.

CAPUT LVI.

Quod nos ipso abnegare, & Christum imi-
tari, debemus per crucem.

Dñs. **I** Fili, † quantum à te vales exire,
tantum in me poteris transire.
Sicut nihil foris concupiscere, inter-
nam

nam pacem facit ; sic se interius relin-
quere, Deo cōiungit. Volo te addiscere
perfectam abnegationem tui in vo-
luntate mea , sine contradictione &
querela . Sequere me : Ego sum via, *Ioan. 14*
veritas, & vita. Sine via, non itur; sine
veritate, non cognoscitur, sine vita, non
viuitur . Ego sum via, quam sequi de-
bes ; veritas , cui credere debes ; vita,
quam sperare debes . Ego sum via in-
uiolabilis , veritas infallibilis , vita in-
terniabilis . Ego sum via rectissima,
veritas suprema , vita vera , vita beata,
vita increata . Si manseris in via mea,
cognosces veritatem , & veritas libera-
bit te , & apprehendes vitam æternam.

2 Si vis ad vitam ingredi, serua man- *Mat. 19*
data. Si vis veritatem cognoscere, crede
m̄ hi. Si vis perfectus esse, vēde omnia. *Mat. 19*
Si vis esse discipulus meus , abnega *Luce 9.*
temetipsum . Si vis beatam vitam
possidere, præsentem vitam contemne. *Ioan. 12*
Si vis exaltari in cœlo , humilia te in *Lut. 14-*
mundo. Si vis regnare mecum , porta
crucem mecum. Soli enim servi crucis
inueniunt viam beatitudinis , & veræ
lucis.

3 * Domine Iesu , quia arcta est vita Seruus.

L 6 tua,

tua, & mundo despecta, dona mihi te
Matt. 7. cum mundi despectu imitari. Non
Luca 6. enim maior est seruus domino suo,
 nec discipulus supra magistrum. Exer-
 cetur seruus tuus in vita tua, quia ibi
 est salus mea, & sanctitas vera. Quid-
 quid extra eam lego, vel audio, non me
 recreat, nec delectat plenè.

Dñs. 4. † Fili, quia hæc scis, & legisti om-
Ioan. 14 nia; beatus eris, si feceris ea. Qui habet
 mandata mea, & seruat ea, ipse est, qui
 diligit me: & ego diligam eum, & ma-
 nifestabo ei meipsum: & faciam eum
 confidere tecum in regno patris mei.

Seruus. * Domine I E s v, sicut dixisti & pro-
 misisti, sic vriq; fiat, & mihi promereri
 contingat. Suscepi, suscepi de manu
 tua crucem, portabo, & portabo eam
 vsq; ad mortem, sicut imposuisti mihi.
 Verè vita boni monachi, crux est, &
 dux paradisi. Incepit est, retrò abire
 non licet, nec relinquere oportet.

5 Eia fratres, pergamus simul, Iesus
 erit nobiscum: propter Iesum suscepi-
 mus hanc crucem: propter Iesum per-
 seueremus in cruce. Erit adiutor no-
 ster, qui est dux noster, & præcessor. En-
 rex noster ingreditur ante nos, qui pu-
 gnabit

gnabit pro nobis. Sequamur viriliter,
nemo metuat terrores ; simus parati
mori fortiter in bello , nec inferamus
crimen gloriæ nostræ , vt fugiamus à
cruce .

C A P. L V I I.

*Quòd homo non fit nimis deiectus , quando
in aliquos labitur defectus.*

1 **F**ili,† magis placent mihi patientia Domi-
& humilitas in aduersis , quām nus.
multa consolatio & deuotio ir. prospe-
ris. Ut quid te contrastat , paruum fa-
ctum contra te dictum ? Si amplius
fuisset, commoueri non debuisses. Sed
nunc permitte transire : non est pri-
mum, nec nouum , nec vltimum erit,
si diu vixeris . Satis virilis es, quamdiu
nil obuiat aduersi : Benè etiam cōsulis,
& alios nosti roborare verbis : sed cūm
ad ianuam tuam venit repentina tri-
bulatio , deficis consilio & robore. At-
tende magnam fragilitatem tuā, quām
sapius experiris* in modicis obiectis:
tamen pro salute tua ista fiunt, cūm
hæc & similia contingunt.

2 Pone, vt melius nosti ex corde : &
si te tetigit, non tamen deiiciat,nec diu
impli-

implicet. Ad minus sustine patienter,
si non potes gaudenter. Etiam si minus
liberer audis, & indignationem sentis:
reprime te, nec patiaris aliquid inordi-
natum ex ore tuo exire, vnde paruuli
scandalizentur. Citò cōquiescet com-
motio excitata, & dolor internus reuer-
tente dulcorabitur gratia.

Ps. 49. Adhuc viuo
ego (dicit Dominus) iuuare te paratus,
& solito amplius consolari; si confusus
fueris mihi, & deuotè inuocaueris.

3 Animæquior esto, & ad maiorem
sustinentiam accingere. Non est totum
frustratum, si te s̄ampius percipis tribu-
latum, vel grauiter tentatum. Homo
es, & non Deus: caro es, non angelus.

Genes. 3. Quomodo tu posses semper in eodem
statu virtutis permanere, quando hoc
defuit angelo in cælo, & primo homini
in paradiso? Ego sum, qui mærentes
erigo sospitate: & suam cognoscentes
infirmitatem, ad meam prouehō diui-
nitatem.

Terius. Ps. 118. * Domine, benedictum sit verbum

tuum, dulce super mel & fauum, ori
meo. Quid facerem in tantis tribula-
tionibus & angustiis meis, nisi me
confortares tuis sanctis sermonibus?

Dum

Dummodo tandem ad portum salutis
perueniam , quid curæ est , quæ &
quanta passus fuero? Da finem bonum:
da felicem ex hoc mundo transitum.
Memeto mei Deus meus , & dirige me
recto itinere, in regnum tuum. Amen.

C A P. L V I I I .

*De altioribus rebus , & occultis iudiciis Dei ,
non scrutandis .*

¶ **F**ili,† caueas disputare de altis ma- Domi-
teriis, & de occultis Dei iudiciis; nus.
eur iste sic relinquitur , & ille ad tan-
tam gratiam assumitur . Cur etiam iste
tantum affligitur , & ille tam eximiè
exaltatur . Ista omnem humanam fa-
cultatem excedunt: nec ad inuestigan-
dum iudicium diuinum, vlla ratio pre-
ualet, vel disputatio . Quando ergo hęc
tibi suggerit inimicus, vel etiam quidā
curiosi inquirunt homines , responde
illud Prophetæ : Iustus es Domine , & *Pf. 11. 8.*
rectum iudiciū tuum. Et illud: Iudicia *Psal. 13.*
Domini vera , iustificata in semetipsa.
Iudicia mea metuenda sunt , non dis-
cutienda , quia humano intellectui
sunt incomprehensibilia.

2. Noli

2 Noli etiam inquirere , nec dispu-
tare de meritis Sanctorum , quis alio sit
sanctior , aut quis maior fuerit in regno
2. Tim. cælorum . Talia generant sæpè lites &
cotentiones inutiles , nutriunt quoque
superbiā & vanam gloriam : vnde
oriuntur inuidiæ & dissensiones , dum
iste illum Sanctum , & alijs alium co-
natur superbè præferre . Talia autem
velle scire & inuestigare , nullum fru-
ctum afferunt , sed magis Sanctis dis-
plicent : quia non sum Deus dissentio-
nis sed pacis , quæ pax magis in humi-
litate vera , quam in propria exaltatio-
ne consistit.

3 Quidam zelo dilectionis , trahūtur
ad hos vel ad illos ampliori affectu , sed
humano potius quam diuino . Ego
sum , qui cunctos condidi Sanctos ego
donaui gratiam : ego præstisti gloriam .
Ego noui singulorum merita ; ego præ-
ueni eos in benedictionibus dulcedi-
nis meæ . Ego præsciui dilectos ante
Iean. 15 , sæcula ; ego eos elegi de mundo , non
ipsi me prælegerunt . Ego vocaui per
gratiam , attraxi per misericordiam :
ego perduxi eos per tentationes varias .
Ego infudi consolationes magnificas ;
ego

ego dedi perseuerantiam: ego coronaui
eorum patientiam.

4 Ego primum & nouissimū agno-
sco; ego omnes inæstimabili dilectione
amplector. Ego laudandus sum in om-
nibus Sanctis meis ; ego super omnia
benedicendus sum , & honorandus in
singulis, quos sic gloriösè magnificaui
& prædestinaui, sine ullis præcedenti-
bus propriis meritis . Qui ergo vnum *Iac. 2.*
de minimis meis contempserit , nec
magnum honorat ; quia pusillum & *Sap. 6.*
magnum ego feci . Et qui derogat ali-
cui Sanctorum, derogat & mihi, & cæ-
teris omnibus in regno celorum . Om-
nes vnum sunt per charitatis vincu-
lum : idem sentiunt, idem volunt, &
omnes in vnum se diligunt.

5 Adhuc autem (quod multo altius
est) plus me, quam se & sua merita,
diligunt. Nam supra se rapti , & extra
propriam dilectionem tracti , toti in
amorem mei pergūt, in quo & fruitiūè
quiescunt. Nihil est, quod eos auertere
possit aut deprimere : quippe qui æter-
na veritate pleni , igne ardescunt inex-
tinguibilis charitatis . Taceant igitur
carnales & animales homines, de San-
ctorum

ctorum statu differere, qui non norunt nisi priuata gaudia diligere. Demunt & addunt, pro sua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6 In multis est ignorantia, eorum maximè, qui parum illuminati, raro aliquem perfectam dilectionem spirituali diligere norunt. Multum adhuc naturali affectu & humana amicitia, ad hos vel ad illos trahuntur: & sicut in inferioribus se habent, ita & de cœlestibus imaginantur. Sed est distantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri, per reuelationem supernam speculantur.

Ecli. 3. 7 Caue ergo fili, de istis curiosè tractare, quæ tuam scientiam excedunt: sed hoc magis fatage & intende, ut vel minimus in regno Dei queas inueniri. Etsi quispiam sciret, quis alio sanctior esset, vel maior haberetur in regno cœlorū: quid ei hæc notitia prodeßet, nisi se ex hac cognitione coram me humiliaret, & in maiorem nominis mei laudem exurgeret? Multò acceptius Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine, & virtutum suarum paritate cogitat, & quā longè à perfectione san-

Sanctorum distat; quām is, qui de eorum maioritate vel paruitate disputat. Melius est sanctos deuotis precibus & lachrymis exorare, & eorum gloria suffragia humili mente implorare; quām eorum secreta, vana inquisitione persciutari.

8 Illi benē & optimē contentantur, si homines scirent contentari, & vaniloquia sua compescere. Non gloriantur de propriis meritis, quippe qui sibi nihil bonitatis ascribunt, sed totum mihi, quoniam ipsis cuncta ex infinita charitate mea donauī. Tantò amore diuinitatis, & gaudio supereffluenti repletur; ut nihil eis desir gloriæ, nihilque possit deesse felicitatis. Omnes Sancti, quantò altiores in gloria, tantò humiliores in seipsis, & mihi viciniores & dilectiones existunt. Ideoque habes scriptum, quia mittebant corona-
Apoc. 4.
nas suas ante Deum, & eccliderunt in facies suas coram agno, & adorauerunt viuentem in secula seculorum.

9 Multi querunt, quis maior sit in regno Dei: qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari. Magnum est, vel minimum esse in cælo, ubi omnes

nes magni sunt: quia omnes filii Dei
vocabuntur & erunt. Minimus erit in
mille, & peccator centum annorum

Mat. 18 morietur. Cùm enim quærerent disci-
puli, quis maior es in regno cælo-
rum? tale audierunt responsum: Nisi
conuersi fueritis, & efficiamini sicut
paruuli, non intrabitis in regnum cæ-
lorum. *Quicumque ergo humiliauerit*
se, sicut parvulus iste, hic maior est in
regno cælorum.

Mat. 6. 10 Væ eis, qui cum parvulis humili-
iare se sponte deditantur: quoniam
humilis ianua regni cælestis, eos non
admittet intrare. Væ etiam diuitibus,
qui habent hic consolationes suas: quia

Matt. 5. pauperibus intrantibus in regnum Dei,
ipſi stabunt foris eiulantes. Gaudete
humiles & exultate pauperes, quia
vestrum est regnum Dei, si tamen in
veritate ambulatis.

CAP. LIX.

*Quod omnis spes & fiducia, in solo Deo
est figenda.*

Seruus. I **D**omine, *quæ est fiducia mea,
quam in hac vita habeo? aut
quod maius solatium meum, ex omni-
bus

Dei
it in
cum
sci-
elo-
Nisi
icut
cæ-
crit
st in

mi-
iam
non
ous,
quia
et,
dete
quia
n in

bus apparentibus sub cælo? Nónne tu, Domine Deus meus, cuius misericordiæ non est numerus? Vbi mihi benè fuit, sine te? Aut quando malè esse potuit, præsente te? Malo pauper esse propter te, quām diues sine te. Eligo potius tecū in terra peregrinari, quām sine te cælum possidere. Vbi tu, ibi cælum: atque ibi mors & infernus, vbi tu non es. Tu mihi in desiderio es: & ideo post te gemere, clamare, & exorare necesse est. In nullo denique possum plenè confidere, qui in necessitatibus auxilietur oportunis, nisi in te solo Deo meo. Tu es spes mea, & fiducia mea; tu consolator meus, & fidelissimus in omnibus.

2 Omnes, quæ sua sunt, quærunt: tu *Phil. 2.*
salutem meam, & profectum meum solummodo prætendis, & omnia in bonum mihi conuertis. Etiam si variis temptationibus & aduersitatibus exponas, hoc totum ad utram meam ordinis, qui mille modis dilectos tuos probare consueisti. In qua probatione, non minus diligi debes & laudari, quām si cœlestibus consolationibus me repleres.

3 In

3 In te ergo , Domine Deus , pono totam spem meam & refugium : in te omnem tribulationem & angustiam meam cōstituo , quia totum infirmum , & instabile inuenio , quidquid extra te conspicio . Non enim proderunt multi amici , neque fortes auxiliarij adiuuare poterunt , nec prudentes consiliarij responsum vtile dare , neque libri doctorum consolari , nec aliqua pretiosa substantia liberare , nec locus aliquis secretus & amēnus contutari : si tu ipse non assistas , iuues , confortes , consoleris , instruas , & custodias .

4 Omnia namque , quæ ad pacem videntur esse , & felicitatem habendam , te absente nihil sunt , nihilque felicitatis in veritate conferunt . Finis ergo omnium bonorum , & altitudo vitæ , & profunditas eloquiorum tu es : & in te super omnia sperare , fortissimum solatium seruorum tuorum . Ad te sunt oculi mei , in te confido , Deus meus misericordiarum pater . Benedic & sanctifica animam meam benedictione cælesti , vt fiat habitatio sancta tua , & sedes æternæ gloriæ tuæ ; nihilq; in templo tuæ dignitatis inueniatur ,

quod

quod oculos tuæ maiestatis offendat.
Secundùm magnitudinem bonitatis
tuæ , & multitudinem miserationum
tuarum respice in me, & exaudi oratio-
nem pauperis serui tui, longè exulan-
tis in regione umbræ mortis . Protege
& conserua animam seruuli tui , inter-
tot discrimina vitæ corruptibilis , ac
comitante gratia tua , dirige per viam
pacis , ad patriam perpetuæ claritatis.
Amen.

F I N I S.

LIBER